

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
FEDERALNI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

IZVJEŠTAJ O
ISTRAŽIVANJU TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BIH
2023/2024

Izdavač: **Federalni zavod za zapošljavanje Sarajevo**
71 000 Sarajevo
Đoke Mazalića 3

Telefon : 033/562-900
Fax : 033/208-257
e-mail: info@fzzz.ba
web: www.fzzz.ba

Za izdavača: **Ravnateljica** Helena Lončar

Urednik i koordinator istraživanja: **Rukovodilac Jedinice za analizu tržišta rada, statistiku, monitoring i evaluaciju** Dr.sc.Omer Korjenić

Koordinatori istraživanja u službama za zapošljavanje

Edis Pehlić
Mesud Mešić
Fikret Bajrić
Daniel Vorgić
Mirela Kravić
Harun Kahvedžić
Senija Hadžić
Ivana Rajić Mišković
Anita Perić
Vjekoslav Novak
Ivana Jukić
Senada Hodžić
Nedžad Ahatović
Marijana Ibišević
Anto Omazić

Metodologija za istraživanje tržišta rada i vizuelni identitet istraživanja su izrađeni u okviru projekta "Unapređenje istraživanja tržišta rada" koji je finansirala Evropska unija od 2020. do 2022. godine, a implementirali konzorcij NIRAS IC Sp. z o.o., GOPA Worldwide Consultants, GOPA mbH i Zavod za zapošljavanje Republike Francuske.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. STANJE NA TRŽIŠTU RADA U FEDERACIJI BIH U 2023. GODINI	7
2.1. Zaposlenost u Federaciji BiH u 2023. godini	7
2.2. Plaće u Federaciji BiH u 2023. godini	11
2.3. Nezaposlenost u Federaciji BiH u 2023. godini	12
2.4. Najbrojnija zanimanja na evidencijama nezaposlenih u Federaciji BiH u 2023. godini	15
2.5. Zanimanja s najvećim brojem odjava iz evidencije službi za zapošljavanje u Federaciji BiH u 2023. godini zbog zaposlenja	17
3. ANKETIRANJE POSLODAVACA U FEDERACIJI BIH 2023 / 2024. GODINA ...	20
3.1. Cilj i zadaci anketiranja poslodavaca	20
3.2. Metodologija i uzorak	20
3.3. Struktura anketiranih poslodavaca	20
4. TRENDVI POSLOVANJA POSLODAVACA U 2023. GODINI	25
4.1. Obim poslovanja i finansijski rezultati poslovanja u 2023. godini	25
4.2. Ocjena kvaliteta znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika	27
5. PROBLEMI U ZAPOŠLJAVANJU I PRONALASKU POTREBNIH RADNIKA U 2023. GODINI	28
6. PROCJENA POSLOVANJA POSLODAVACA U 2024. GODINI	33
6.1. Procjena obima poslovanja i finansijskih rezultata 2024. godini	33
6.2. Procjena rasta plaća u 2024. godini	35
7. POTREBE ZA ZAPOŠLJAVANJEM U 2024. GODINI	38
7.1. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2024. godini po grupama djelatnosti	38
7.2. Iskazane potrebe za zapošljavanjem radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2024. godini po grupama djelatnosti	40
7.3. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2024. godini po stručnoj spremi	41
7.4. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2024. godini po zanimanjima	41
7.5. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2024. godini prema veličini poslodavca	44
7.6. Iskazane potrebe za zapošljavanjem teže zapošljivih kategorija radnika, studenata i stranaca u 2024. godini	44
7.7. Očekivani višak radnika u 2024. godini	45
7.8. Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2024. godini	45
7.9. Mogućnost organizovanja praktične nastave za učenike i studente u 2024. godini	47
7.10. Mogućnost organizovanja obuke za nezaposlene osobe u 2024. godini	49
8. OCJENA SARADNJE POSLODAVACA SA JAVNIM SLUŽBAMA ZA ZAPOŠLJAVANJE U FEDERACIJI BIH	52
9. OSNOVNI REZULTATI ANKETIRANJA POSLODAVACA 2023/2024	57
10. PREPORUKE	60

UVOD

SETTING UP BUSINESS STAGES

Stage 1
THE IDEA

Stage 2
FEASIBILITY

Stage 3
PLANNING

Stage 4
FORMALIZING

Stage 5
FUNDING

Stage 6
SUPPORT

1. UVOD

Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH se provodi kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanja adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada. U skladu s članom 8 Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08) Federalni zavod za zapošljavanje daje instrukciju kantonalnim službama za zapošljavanje za periodično ocjenjivanje tržišta rada u cilju dobijanja podataka i pružanja informacija o kretanjima na tržištu rada tj. provođenje istraživanja tržišta rada. Na osnovu prikupljenih podataka pripremaju se odgovarajuće informacije i izvještaj o rezultatima ove aktivnosti na nivou Federacije BiH.

Pripreme za provođenje anketiranja poslodavaca u sklopu istraživanja tržišta rada izvršene su u trećem kvartalu 2023. godine, kroz pripremu metodologije i koncepta provođenja ove aktivnosti, a koji su razvijeni u prethodnom periodu uz podršku projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“, koji je finansirala EU. U izradi izvještaja korišteni su primarni i sekundarni izvori podataka.

Pored prikupljanja i obrade podataka iz različitih izvora administrativnih podataka (Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH i dr.), u sklopu istraživanja tržišta rada organizovano je i anketiranje poslodavaca koje je provedeno u oktobru i novembru 2023. godine.

Izvještaj o rezultatima istraživanja tržišta rada 2023/2024, kao svojevrsna analiza kretanja i potreba na tržištu rada u Federaciji BiH, izrađen je krajem februara 2024. godine i nudi obilje podataka o procijenjenom poslovanju i potrebama poslodavaca za radnom snagom u 2024. godini.

Ovaj izvještaj, zajedno sa pregledom statističkih podataka iz 2023. godine o stanju i tendencijama na tržištu rada (zaposlenost, nezaposlenost, plaće i dr.), čini cjelovit izvještaj o istraživanju tržišta rada - analizu kretanja i

potreba na tržištu rada u Federaciji BiH 2023/2024.

U 2023. godini bilježi se stabilizacija različitih indikatora u privredi, nastavak rasta broja zaposlenih i prosječne plaće, kao i naplate poreza i doprinosa, ali i smanjenje broja nezaposlenih osoba. Međutim, određene posljedice inflacije su još uvijek prisutne.

Istraživanja tržišta rada su veoma značajna za kreiranje politika zapošljavanja i pravovremenih interventnih mjera na tržištu rada, posebno imajući u vidu šokove i promjene do kojih dolazi u ekonomskim tokovima. Posljedice ratnih dešavanja na svjetskom nivou negativno utiču na pojedine djelatnosti, a inflatorni šokovi dodatno posljedično utiču na cjelokupno stanje u društvu.

Pored podataka o kretanju broja zaposlenih i plaća po djelatnostima, kao i kretanja broja nezaposlenih, u Izvještaju je dat prikaz najbrojnijih zanimanja na evidencijama službi za zapošljavanje po različitim parametrima, kao i prikaz zanimanja sa najvećim brojem odjava iz evidencija službi za zapošljavanje.

Također, u Izvještaju su, na osnovu rezultata anketiranja poslodavaca prikazane projekcije poslodavaca za 2024. godinu u vezi poslovanja, kao i potražnje za radnom snagom, tj projekcija novog zapošljavanja radnika, pregleda traženih zanimanja i kompetencija radnika, te mogućnosti za organizovanje praktične nastave i obuke za učenike, studente i nezaposlene osobe.

U skladu sa svojom politikom, Federalni zavod za zapošljavanje ovaj izvještaj objavljuje na svom portalu www.fzzz.ba i dostavlja institucijama i organizacijama relevantnim za oblast zapošljavanja i obrazovanja, a nalaze istraživanja, u skladu sa svojim nadležnostima i u saradnji s kantonalnim službama za zapošljavanje, koristi kao inpute za kreiranje politika i provođenje aktivnosti za stabilizaciju stanja na tržištu rada.

STANJE NA TRŽIŠTU RADA U FEDERACIJI BIH U 2023. GODINI

2. STANJE NA TRŽIŠTU RADA U FEDERACIJI BIH U 2023. GODINI

U ovom dijelu Izvještaja je dat pregled stanja na tržištu rada, na osnovu analize podataka dostupnih u bazama podataka Federalnog zavoda i kantonalnih službi zapošljavanja, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH i dr

2.1. Zaposlenost u Federaciji BiH u 2023. godini

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u Federaciji BiH u 2023. godini prosječno je bio zaposlen 541.261 radnik, što je u odnosu na prosjek 2022. godine (535.665) više za 5.596 radnika, odnosno 1%.

Djelatnosti s najvećim indeksom rasta broja zaposlenih u 2023. godini u odnosu 2022. godinu su: Informacije i komunikacije (5,5%), Hotelijerstvo i ugostiteljstvo (4,3%) i Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (3,5%). Posmatrano u apsolutnim brojevima u djelatnosti Obrazovanje broj zaposlenih u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu je povećan za 1.223.

Također, primjetan je kontinuiran i znakovit rast broja zaposlenih u djelatnostima Hotelijerstvo i ugostiteljstvo za 1.128, Informacije i komunikacije za 1.072 i Trgovina za 1.019.

Smanjenje indeksa broja zaposlenih u 2023. u odnosu na 2022. godinu u najvećem omjeru zabilježeno je u sljedećim djelatnostima: Poslovanje nekretninama (-5,4%), Vađenje ruda i kamena (-3,2%), te djelatnostima Prerađivačka industrija i Javna uprava (po -0,2%).

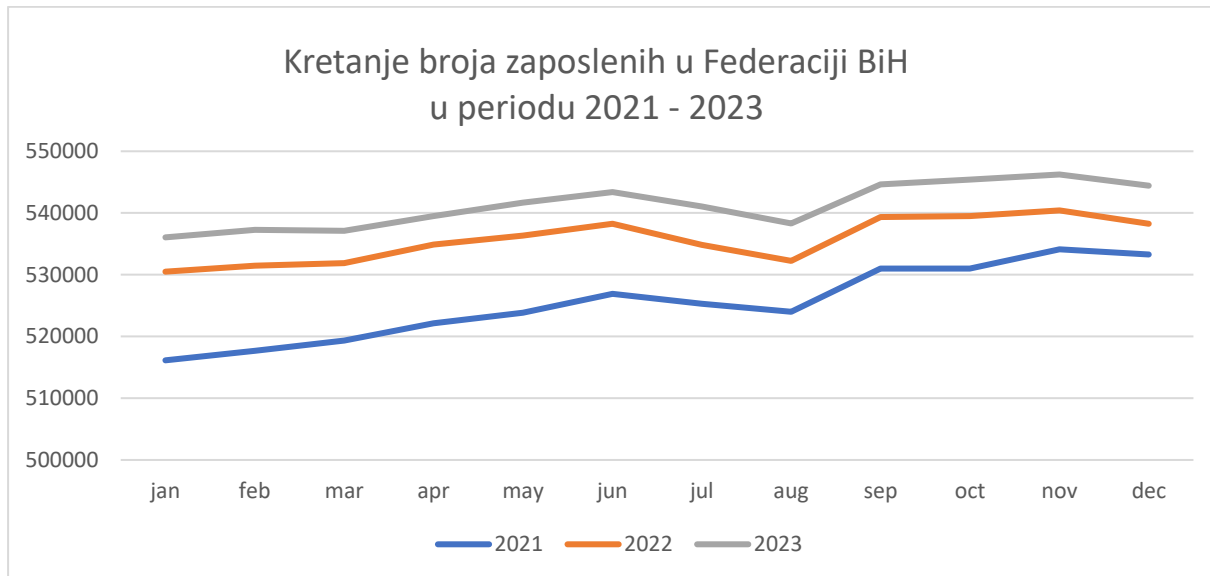
Tabela 1: Broj zaposlenih u Federaciji BiH u 2023. i 2022. godini po djelatnostima¹

Područja - djelatnosti	Broj zaposlenih		Indeksi
	Ø 2023	Ø 2022	$\frac{\text{Ø 2023}}{\text{Ø 2022}}$
UKUPNO	541.261	535.665	101,0
A-Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	11.170	11.013	101,4
B-Vađenje ruda i kamena	11.119	11.489	96,8
C-Prerađivačka industrija	106.230	106.439	99,8
D-Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	8.496	8.486	100,1
E-Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	8.623	8.587	100,4
F-Građevinarstvo	25.646	25.642	100,0
G-Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	98.392	97.373	101,0
H-Prijevoz i skladištenje	25.296	25.000	101,2
I-Hotelijerstvo i ugostiteljstvo	27.315	26.187	104,3
J-Informacije i komunikacije	20.434	19.362	105,5
K-Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	11.882	11.852	100,3
L-Poslovanje nekretninama	2.482	2.623	94,6
M-Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	18.561	18.265	101,6
N-Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	14.190	13.709	103,5
O-Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	47.846	47.943	99,8
P-Obrazovanje	45.457	44.234	102,8
Q-Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	37.336	37.031	100,8
R-Umjetnost, zabava i rekreacija	9.687	9.650	100,4
S-Ostale uslužne djelatnosti	11.099	10.780	103,0

¹Podaci Federalnog zavoda za statistiku, <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place-2/>

Posmatrano u apsolutnim brojevima u djelatnosti Vađenje ruda i kamena broj zaposlenih u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu je smanjen za 370 i djelatnosti Prerađivačka industrija za 209.

Grafikon 1: Broj zaposlenih u Federaciji BiH u periodu 2021. - 2023. godina

Prema strukturi poslovnih djelatnosti, broj zaposlenih u pravnim subjektima u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu povećan je za 0,8% a u obrtima i srodnim djelatnostima za 2,9%.

Posmatrajući spolnu strukturu, žene u zaposlenim osobama u Federaciji BiH u 2023. godini čine 44%. U odnosu na 2022. godinu kod žena se bilježi indeks rasta od 2,7%.

Tabela 2: Aktivno stanovništvo (zaposleni + nezaposleni) u Federaciji BiH u 2023. godini po spolu²

Pokazatelji	Q 2023		Q 2022		Indeksi	
	ukupno	žene	ukupno	žene	Q 2023 / Q 2022	
					ukupno	žene
Aktivno stanovništvo (zaposleni + nezaposleni)	818.421	403.422	825.577	403.153	99,1	100,0
Ukupno zaposleni - prosjek	541.261	238.477	535.665	232.282	101,0	102,7
Zaposleni u pravnim subjektima	480.715	212.461	476.822	207.205	100,8	102,5
Zaposleni u obrtu i srodnim djelatnostima	60.546	26.016	58.843	25.077	102,9	103,7
Nezaposleni	277.160	164.945	289.912	170.871	95,6	96,5
Stopa registrirane nezaposlenosti %	33,9	40,9	35,1	42,4		

Podatak o stopi zaposlenosti prema podacima iz Ankete o radnoj snazi za 2023. godinu koju provode statističke institucije u BiH je dostupan za četvrti kvartal 2023. godine i prema izračunatom prosjeku za 2023. godinu iznosi 41,3%, što je za 1,7% više u odnosu na godišnju prosječnu stopu zaposlenosti za 2022. godinu.

²Podaci Federalnog zavoda za statistiku, <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place-2/>

Prema podacima Porezne uprave Federacije BiH među zaposlenim na dan 31.12.2023. godine (544.345 zaposlenih osoba), prema starosnoj strukturi najbrojniji su bili radnici dobi između 36 i 45 godina (28,62%).³

Mladi dobi do 30 godina čine 21% od ukupnog broja zaposlenih, a radnici dobi od 46 i više čine 38% od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH na dan 31.12.2023. godine.

Tabela 3: Broj zaposlenih u Federaciji BiH na dan 31.12.2022. godine po dobnoj i spolnoj strukturi

Starosna struktura	Broj zaposlenih	% u broju zaposlenih	Starosna struktura	%
do 20	10.868	2,00%	do 30	20,83%
od 21 - 25	40.219	7,39%		
od 26 - 30	62.310	11,45%		
od 31 - 35	67.980	12,49%	od 31 do 45	41,11%
od 36 - 45	155.816	28,62%		
od 46 - 55	127.434	23,41%	od 46 do 66	38,05%
od 56 - 65	76.727	14,10%		
od 66	2.991	0,55%		
UKUPNO	544.345	100%		100,00

I dalje je prisutna neravnoteža između ponude i potražnje na tržištu rada na koju kao evidentan problem ukazuju administrativni podaci službi za zapošljavanje, ali i poslodavci u provedenom anketiranju u sklopu ovog istraživanja. Strukturna neusklađenost u pogledu znanja, vještina, kvalifikacija ili regionalnog rasporeda su samo od nekih problema s kojima su se suočavali poslodavci prilikom pronalaska potrebnih radnika. Pored deficitarnosti određenih zanimanja, uglavnom se ukazuje na deficitarnost znanja i vještina za konkretno radno mjesto.

U radno sposobnom stanovništvu i radnoj snazi još uvijek participira veliki broj osoba bez kvalifikacije, ali i onih dobi preko 50 godina života, koje se, bez programskih ili strateških intervencija, suočavaju s rizikom marginalizacije, dugotrajne nezaposlenosti i smanjenim šansama za zaposlenje. Zaposlenost u neformalnoj ekonomiji u ukupnom broju zaposlenih još uvijek ima značajan udio. Posljedično ovo uzrokuje problem sagledavanja realne stope zaposlenosti i nezaposlenosti, ali i problem socijalnog statusa i mogućnosti ostvarivanja prava iz radnog odnosa osoba koje rade u takvom okruženju. Dodatni problem predstavlja i značaj udio neaktivnih osoba u radno sposobnom stanovništvu.

Obrazovni sistem u rješavanju određenih od pobrojanih problema igra veoma važnu ulogu. Nekoliko srednjih stručnih škola participira u projektima podržanim od različitih međunarodnih organizacija, a kojima se testira provođenje dualnog sistema obrazovanja. Kroz saradnju sa poslodavcima u dijelu koji se odnosi na praktičnu nastavu i izradu nastavnih planova i programa prilagođenih potrebama poslovnih subjekata, kao i povećanje broja sati praktične nastave u srednjem stručnom obrazovanju, moguće je preduprijeti znatan dio problema na tržištu rada, s obzirom na zahtjeve za dodatnim znanjima i vještinama koje poslodavci očekuju od radne snage i imajući u vidu tehnološki razvoj. Rezultati ovog istraživanja pokazuju da veliki broj poslodavaca iskazuje spremnost i nudi resurse za organizovanje praktične nastave za učenike i studente za određena zanimanja.

Sve navedeno, zajedno s mjerama aktivne politike zapošljavanja koje provode Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje, uz njihovo poboljšanje na osnovu nalaza evaluacije, u određenom omjeru može uticati na stabilizaciju prilika na tržištu rada i interventno pružiti podršku u procesu zapošljavanja.

³[https://pufbih.ba/v1/public/upload/files/Pres%20o%20radu%20PU%20FBiH%20za%202023%20god%2017_1_2024%20prezentovano\(1\).pdf](https://pufbih.ba/v1/public/upload/files/Pres%20o%20radu%20PU%20FBiH%20za%202023%20god%2017_1_2024%20prezentovano(1).pdf)

Također u ovom kontekstu potrebno je naglasiti problem migracije stručne radne snage (kako zaposlenih tako i nezaposlenih) u države članice Evropske unije, naročito u Njemačku, Austriju i Sloveniju, ali i skandinavske države. Na društvenim mrežama u Bosni i Hercegovini intenzivno se oglašavaju privatne agencije za zapošljavanje s ponudama za zaposlenje različitih zanimanja (naročito zanimanja iz medicinskog, građevinskog i metalnog sektora) u navedenim državama i pružanje pomoći u obavljanju administrativnih poslova u procesu zapošljavanja. Povećanje broja zaposlenih u manjem obimu u odnosu na smanjenje broja nezaposlenih ukazuje na činjenicu da određeni dio radne snage odlazi u inostranstvo.

Sezonsko zapošljavanje radnika iz Bosne i Hercegovine u susjednim državama (Hrvatska i Crna Gora) posebno utiče na nedostatak radnika u djelatnosti Hotelijerstvo i ugostiteljstvo. Stoga se provođenje projekata obuke i stručnog osposobljavanja nezaposlenih osoba za određena zanimanja, kao i drugih mjera aktivne politike zapošljavanja, u skladu s potrebama domaćih privrednih subjekata i nezaposlenih osoba, suočava s rizikom odlaska osoba uključenih u realizaciju ovih projekata i mjera nakon provedene obuke i drugog oblika intervencije.

Slijedom toga potencijalno se destabiliziraju ukupni odnosi na tržištu rada u kontekstu ponude i potražnje, kao i ukupni demografski pokazatelji, s obzirom na smanjen natalitet, tj. prirodni priraštaj, te ukupno starenje stanovništva. S tim u vezi važno je naglasiti da Udruženja poslodavaca Federacije BiH i Privredne komore Federacije BiH najavljuju povećanu potražnju za stranom radnom snagom i ukazuju na potrebu liberalizacije zakonodavstva kojim se reguliše zapošljavanje stranaca, kako bi se nedostatak domaće kvalificirane radne snage, između ostalog uzrokovan i odlaskom u inostranstvo, kompenzirao zapošljavanjem stranih radnika. Problem nedostatka radne snage na domaćem tržištu rada u određenim djelatnostima bi se mogao smanjiti omogućavanjem zapošljavanja studenata na određeni broj radnih sati, kako je to riješeno i u Njemačkoj, Austriji i drugim državama EU, a korist od ovakvog poteza bi bila višestruka. Također, u susjednoj Hrvatskoj se u posljednje vrijeme promovira zapošljavanje penzionera kao jedan od načina rješavanja problema nedostatka radne snage u određenim djelatnostima.

Vlada Federacije BiH je 12.1.2023. godine, u skladu s Uredbom o metodologiji izračuna i usklađivanja najniže plaće, donijela Odluku kojom se utvrđuje najniža plaća za period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine u neto iznosu od 596 KM, što predstavlja povećanje za 9,85 posto u odnosu na najnižu plaću utvrđenu za 2022. godinu. Dana 29.12.2023. godine Vlada Federacije BiH je u skladu s pomenutom uredbom donijela Odluku kojom se utvrđuje najniža plaća za period 1. januara do 31. decembra 2024. godine u neto iznosu od 619 KM, što predstavlja povećanje za 3,85 posto u odnosu na najnižu plaću utvrđenu za 2023. godinu.

Rješavanje pomenutih problema na tržištu rada zahtjeva sinergijsko djelovanje svih relevantnih institucija koje treba dovesti do unapređenja poslovnog ambijenta u smislu adekvatnog smanjenja opterećenja po osnovu poreza i doprinosa, povećanja plaća i poboljšanja uslova na radu, olakšavanje pokretanja poslovne djelatnosti, jačanja mjera aktivne politike zapošljavanja (obuka – stručno osposobljavanje, poduzetništvo, zapošljavanje teže zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba), povezivanje obrazovnih institucija i poslovnih subjekata u kontekstu obavljanja praktične nastave, privlačenja stranih investicija, posebno za srednja i velika preduzeća, te osnivanje tehnoloških inovacijskih parkova i stimuliranja istraživanja i razvoja.

2.2. Plaće u Federaciji BiH u 2023. godini

Među brojnim faktorima koji determiniraju potražnju za radnom snagom su plaće i cijena rada. Tržište rada, vrijednost plaća i životni standard neraskidivo su povezani faktori. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, prosječna neto plaća u Federaciji BiH u 2023. godini iznosila je 1.261 KM i porasla je za 13,2% u odnosu na 2022. godinu, a prosječna bruto plaća je iznosila 1.959 KM i veća je za 13,6%.

U nominalnim iznosima najveća prosječna neto plaća u 2023. godini je zabilježena u sljedećim djelatnostima: Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom (1.978 KM), Informacije i komunikacije (1.906 KM) i Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.894 KM).

Najveće procentualno povećanje prosječne neto plaće je zabilježeno u sljedećim djelatnostima: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (18,7%), Informacije i komunikacije (17,1%), Vađenje rude i kamena (16,7%), Građevinarstvo (16,3%) i Prerađivačka industrija (14,8%). U 2023. godini kao ni u prethodnoj nije bilo djelatnosti u kojoj je zabilježeno smanjenje prosječne neto plaće.

Sličan omjer po djelatnostima je evidentiran i za prosječnu bruto plaću.

Tabela 4: Neto i bruto plaće u Federaciji BiH u 2023. godini po djelatnostima⁴

Područja - djelatnosti	Neto plaće			Bruto plaće		
	Ø 2023	Ø 2022	Ø 2023 Ø2022	Ø 2023	Ø 2022	Ø 2023 Ø2022
UKUPNO	1.261	1.114	113,2	1.959	1.724	113,6
A-Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	1.143	1.019	112,2	1.769	1.570	112,7
B-Vađenje ruda i kamena	1.453	1.245	116,7	2.223	1.891	117,6
C-Prerađivačka industrija	986	859	114,8	1.501	1.304	115,1
D-Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1.978	1.830	108,1	3.225	2.956	109,1
E-Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.141	1.034	110,3	1.756	1.591	110,4
F-Građevinarstvo	940	808	116,3	1.443	1.237	116,7
G-Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	973	861	113	1.504	1.323	113,7
H-Prijevoz i skladištenje	1.179	1.047	112,6	1.823	1.610	113,2
I- Hotelijerstvo i ugostiteljstvo	757	671	112,8	1.160	1.027	113
J- Informacije i komunikacije	1.906	1.628	117,1	3.002	2.556	117,4
K-Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.894	1.769	107,1	2.996	2.797	107,1
L-Poslovanje nekretninama	1.169	1.035	112,9	1.826	1.613	113,2
M-Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.463	1.293	113,1	2.294	2.023	113,4
N-Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.073	904	118,7	1.680	1.399	120,1
O-Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	1.693	1.504	112,6	2.656	2.348	113,1
P-Obrazovanje	1.251	1.120	111,7	1.954	1.571	112,2
Q-Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	1.655	1.490	111,1	2.573	2.159	111,4
R-Umjetnost, zabava i rekreacija	980	858	114,2	1.522	1.111	115,2
S-Ostale uslužne djelatnosti	1.369	1.259	108,7	2.129	1.748	109,2

⁴ Podaci Federalnog zavoda za statistiku, <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place-2/>

2.3. Nezaposlenost u Federaciji BiH u 2023. godini

Prosječan broj nezaposlenih u 2023. godini bio je 277.160 i u odnosu na prosjek 2022. godine (289.912) manji je za 12.752, odnosno 4,4%.

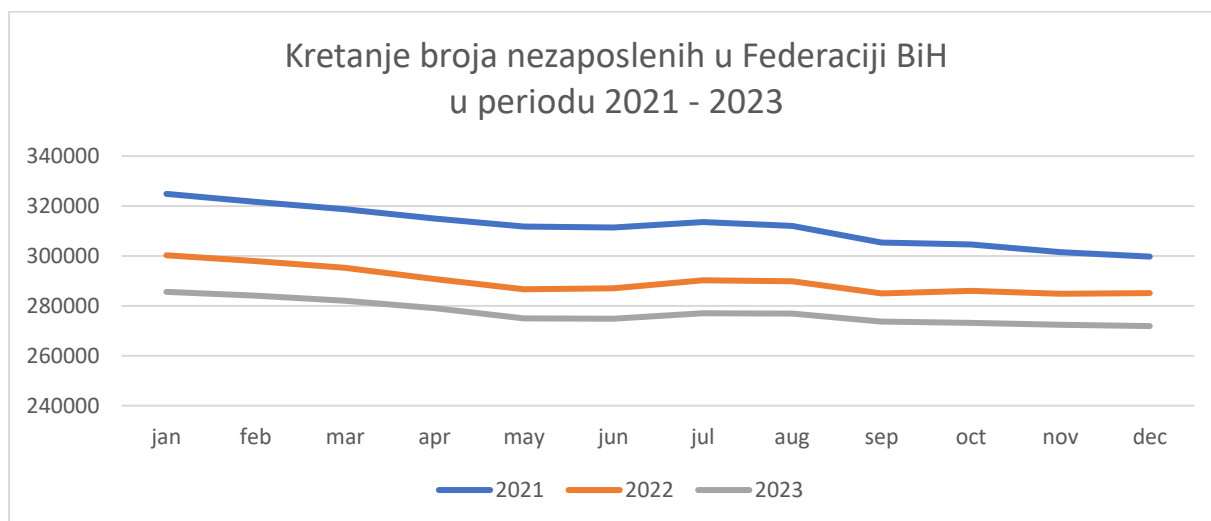
Podatak o stopi nezaposlenosti prema podacima iz Ankete o radnoj snazi za 2023. godinu koju provode statističke institucije u BiH je dostupan za četvrti kvartal 2023. godine i prema izračunatom prosjeku za 2023. godinu iznosi 14,9%, što je za 2,3% manje u odnosu na godišnju prosječnu stopu nezaposlenosti za 2022. godinu.

Stopa registrirane nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2022. godini iznosila je 33,9% i manja je za 1,2% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 5: Pregled osnovnih pokazatelja o nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2023. godini

Pokazatelji	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Broj zaposlenih	536.056	537.270	537.099	539.516	541.691	543.369	541.078	538.302	544.647	545.423	546.242	544.437
Broj nezaposlenih	285.606	284.048	282.071	279.115	275.034	274.820	277.056	276.931	273.700	273.229	272.400	271.904
Žene	168.966	168.068	167.089	165.677	163.813	163.784	165.569	165.763	163.124	162.915	162.540	162.029
Osobe koje traže zaposlenje prvi put	86.275	85.573	84.641	83.243	81.908	82.790	83.947	83.723	83.419	83.001	82.381	81.645
Prijavljeni na evidenciju	15.067	12.972	13.932	12.643	13.060	15.347	17.132	15.342	15.560	16.147	15.030	13.887
Prijavljeni na evidenciju po prestanka radnog odnosa	7.787	4.216	6.882	4.525	5.839	7.164	9.150	7.803	7.522	7.968	7.077	6.561
Odjavljeni sa evidencije	14.619	14.530	15.909	15.599	17.141	15.561	14.896	15.467	18.791	16.618	15.859	14.383
Odjavljeni sa evidencije zbog zaposlenja	6.168	5.715	6.291	7.784	6.383	6.063	5.669	5.837	8.680	6.082	5.670	4.910
Korisnici novčane naknade	10.916	11.453	11.052	10.548	10.364	10.414	11.083	11.787	11.116	10.719	10.965	11.277
Korisnici zdravstvenog osiguranja	200.522	198.575	199.428	196.555	194.411	193.078	194.916	194.956	192.676	191.557	192.271	192.222
Demobilizirani branici	36.149	36.028	35.807	35.571	35.239	35.060	34.897	34.764	34.608	34.429	34.340	34.344

Grafikon 2: Broj nezaposlenih osoba u Federaciji BiH u periodu 2021. - 2023. godina

U 2023. godini je zabilježeno smanjenje nezaposlenosti u Federaciji BiH (u svim kantonima) u odnosu na 2022. godinu za 4,4%.

Tabela 6: Pregled prosječnog broja nezaposlenih u 2022. i 2023. godini po kantonima

	USK	PK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHK	KS	K10
2022	31.060	3.902	68.973	50.936	3.006	31.236	27.975	10.635	56.352	5.836
2023	28.323	3.806	66.161	50.589	2.820	30.097	26.210	10.443	53.062	5.650
Razlika	-2.737	-96	-2.812	-347	-186	-1.139	-1.765	-192	-3.290	-186
%	-8,8%	-2,5%	-4,1%	-0,7%	-6,2%	-3,6%	-6,3%	-1,8%	-5,8%	-3,2%

U Federaciji BiH u 2022. godini od ukupnog prosječnog broja (277.160) nezaposlenih osoba 112.215 su muškarci, što je manje za 6.826 ili 5,7% u odnosu na prethodnu godinu, a 164.945 su nezaposlene žene, što je manje za 5.926 ili 3,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Od ukupnog broja nezaposlenih osoba u Federaciji BiH u 2023. godini muškarci čine 40,5%, a žena je 59,5%.

Smanjenje broja nezaposlenih je zabilježeno u svim stručnim spremama. U 2023. godini prosječno je evidentirano 189.305 (68,3%) stručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH i u odnosu na 2022. godinu ovaj broj je manji za 10.445 ili 5,2%. Također, u 2023. godini evidentirano je 87.854 (31,7%) nestručnih osoba koje traže zaposlenje i u odnosu na 2022. godinu manje ih je za 2,6%.

Tabela 7: Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih osoba u 2022. i 2023.godini

Stručna sprema	Nestručne osobe				Stručne osobe			
	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2022.	344	85.553	4.264	91.385	80.169	754	5.310	22.132
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2023.	312	83.565	3.977	87.205	76.181	653	4.828	20.438
Razlika	-32	-1.988	-287	-4.180	-3.988	-101	-482	-1.694
%	-9,3%	-2,3%	-6,7%	-4,6%	-5,0%	-13,4%	-9,1%	-7,7%

Prema starosnoj strukturi u 2023. godini najbrojnije među registriranim nezaposlenim osoba bile su osobe dobi između 50 i 60 godina (68.458 ili 24,7%), a zatim mladi do 30 godina (60.797 ili 21,9%). U odnosu na 2022. godinu, u svim dobnim grupama je smanjen broj nezaposlenih, osim u grupi nezaposlenih sa 60 i više godina gdje je zabilježen rast od 2,5%.

Tabela 8: Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih osoba u 2022. i 2023.godini

Starosna struktura	do 30 godina	od 30 do 40 godina	od 40 do 50 godina	od 50 do 60 godina	od 60 i više godina
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2022.	65.722	58.818	62.935	69.901	32.536
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2023.	60.797	54.520	60.034	68.458	33.351
Razlika	-4.925	-4.298	-2.901	-1.443	815
%	-7,5%	-7,3%	-4,6%	-2,1%	2,5%

Posmatrajući strukturu nezaposlenih osoba prema trajanju nezaposlenosti, zabrinjavajući podatak je da značajna većina spada u dugotrajno nezaposlene osobe, što ostavlja prostor za sumnju da se u određenom omjeru radi o neaktivnim osobama koje prijavu na evidenciju nezaposlenih osoba i status nezaposlene osobe koriste isključivo za sticanje određenih socijalnih prava.

Prema trajanju nezaposlenosti na evidencijama je najviše osoba koje su nezaposlene duže od pet (5) godina, i to 46,1%.

Tabela 9: Struktura evidentiranih nezaposlenih osoba u 2022. i 2023. godini prema trajanju nezaposlenosti

Struktura po periodima nezaposlenosti	do 12 mjeseci	13 - 24 mjeseca	25 - 36 mjeseci	37 do 60 mjeseci	od 60 i više mjeseci
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2022.	66.969	33.645	26.085	30.811	132.403
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2023.	65.923	31.715	21.126	30.496	127.900
Razlika	-1.046	-1.930	-4.959	-315	-4.503
%	-1,6%	-5,7%	-19,0%	-1,0%	-3,4%

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, u 2023. godini u Federaciji BiH na evidenciju službi za zapošljavanje izvršeno je 176.119 prijava, što je za 4.283 više u odnosu na 2022. godinu. U istom periodu po raznim osnovama, sa evidencija službi za zapošljavanje u Federaciji BiH izvršene su 189.373 odjave iz evidencije, što je za 3.978 više u odnosu na 2022. godinu.

Od toga su evidentirane ukupno 75.252 odjave iz evidencije nezaposlenih zbog zaposlenja, dok su istovremeno registrovane 82.494 prijave na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa.

Tabela 10: Pregled osnovnih pokazatelja o promjenama na tržištu rada u Federaciji BiH u 2023. godini – prijave na evidenciju i odjave sa evidencije nezaposlenih osoba po kantonima

Kanton	Broj ukupno novoprijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih NSS	Broj osoba odjavljenih iz evidencije	Broj prijavljenih na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa	Razlozi prestanka radnog odnosa			Broj odjavljenih osoba sa evidencije zbog zaposlenja
				Stečaj, likvidacija, restrukturiranje, privatizacija	Tehnološki ili organizacioni višak	Ostalo (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni raskid ugovora, povreda radne obaveze i sl.)	
Unsko-sanski	11.702	13.111	6.847	5	1.637	5.205	3.352
Posavski	1.232	1.407	662	0	309	353	962
Tuzlanski	25.447	29.172	21.607	200	2.012	19.395	10.411
Zeničko-dobojski	32.760	32.760	14.850	64	2.329	12.457	16.116
Bosansko-podrinjski	1.279	1.383	882	2	179	701	1.011
Srednjobosanski	65.128	65.659	7.422	392	2.810	4.220	8.869
Hercegovačko-neretvanski	10.547	12.734	7.857	233	2.445	5.179	9.193
Zapadnohercegovački	3.647	4.322	2.518	62	864	1.592	2.942
Kanton Sarajevo	21.829	26.103	18.161	0	3.568	14.593	20.608
Kanton 10	2.548	2.722	1.688	57	269	1.362	1.788
UKUPNO	176.119	189.373	82.494	1.015	16.422	65.057	75.252

Tabela 11: Pregled odjavljenih osoba sa evidencija službi za zapošljavanje zbog zaposlenja u Federaciji BiH u 2023. godini po kvalifikacionoj strukturi

Stručna sprema	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Broj odjavljenih sa evidencije nezaposlenih osoba zbog zaposlenja - ukupno	14.216	2.716	25.864	17	154	22.929	421	8.935
Broj odjavljenih sa evidencije nezaposlenih osoba zbog zaposlenja - žene	10.168	1.846	13.509	16	41	8.546	179	4.711

2.4. Najbrojnija zanimanja na evidencijama nezaposlenih u Federaciji BiH u 2023. godini

Posmatrajući pregled najbrojnijih zanimanja po stručnoj spremi sa stanjem na dan 31.12.2023. godine, na evidencijama službi za zapošljavanje u Federaciji BiH, među osobama sa visokom stručnom spremom su najbrojniji bili ekonomisti (2.559) i pravnici (2.163), dok su sa srednjom stručnom spremom IV stepena najbrojniji ekonomski tehničari (10.872) i maturanti gimnazije (10.839). Među KV radnicima najbrojniji su prodavači (16.026), zatim slijede frizeri, bravari, automehaničari i vozači. Još uvijek ponuda na tržištu rada prevazilazi potražnju za ovim zanimanjima.

Tabela 12: Pregled najbrojnijih zanimanja po kantonu, stručnoj spremi i spolu (stanje – 31.12.2023.)

KANTON	VSS	UKUPNO	VŠS	UKUPNO	SSS	UKUPNO	KV I VKV	UKUPNO
USK	Ekonomista	164	Ekonomista	74	Ekonomski tehničar	837	Prodavač	1.553
	Pravnik	119	Inženjer prehrambene tehnologije	19	Mašinski tehničar	661	Krojač	599
	Medicinska sestra	93	Građevinski inženjer	12	Maturant gimnazije	636	Automehaničar	587
	Profesor engleskog jezika	55	Mašinski inženjer	9	Medicinska sestra	438	Kuhar	526
	Inženjer prehrambene tehnologije	40	Medicinska sestra	9	Poljoprivredni tehničar	406	Bravar	413
PK	Pravnik	14	Informatičar	11	Komercijalist	95	Prodavač	194
	Socijalni radnik	6	Pravnik	10	Poljoprivredni tehničar	71	Bravar	178
	Informatičar	6	Socijalni radnik	9	Ekonomista	70	Automehaničar	110
	Ekonomista	5	Ekonomista	6	Medicinska sestra	64	Frizer	89
	Inženjer prehrambene tehnologije	5	Inženjer agronomije	5	Ekonomski tehničar	62	Šivač tekstila	67
TK	Ekonomista	501	Ekonomista	28	Ekonomski tehničar	1.978	Prodavač	4.128
	Pravnik	395	Nastavnik razredne nastave	25	Maturant gimnazije	1.933	Frizer	1.357
	Doktor medicine	140	Pravnik	18	Mašinski tehničar	1.709	Kuhar	1.105
	Pedagog	135	Sportski trener	8	Medicinska sestra	1.539	Bravar	987
	Profesor razredne nastave	115	Socijalni radnik	8	Hemijski tehničar	795	Automehaničar	962
ZDK	Pravnik	340	Ekonomista	53	Ekonomski tehničar	1980	Prodavač	2364
	Ekonomista	305	Pravnik	17	Maturant gimnazije	1484	Frizer	1815
	Mašinski inženjer	126	Učitelj predškolske djece	12	Mašinski tehničar	849	Bravar	914
	Profesor engleskog jezika	89	Mašinski inženjer	9	Medicinska sestra	815	Kuhar	781
	Profesor razredne nastave	77	Medicinska sestra	7	Tekstilni tehničar	421	Automehaničar	657
BPK	Pravnik	19	Učitelj predškolske djece	3	Ekonomski tehničar	128	Krojač	126
	Menadžer	14	Pravnik	2	Mašinski tehničar	102	Prodavač	114
	Kriminalist	10	Ekonomista	1	Poljoprivredni tehničar	93	Hemičar	66
	Politolog	10	Nastavnik biologije	1	Hemijski tehničar	84	Frizer	56
	Inženjer mašinstva	9	Nastavnik historije i geografije	1	Maturant gimnazije	78	Vozač	47
SBK	Ekonomista	153	Ekonomista	221	Ekonomski tehničar	1.727	Prodavač	2.514
	Pravnik	116	Pravnik	54	Maturant gimnazije	1.611	Bravar	957
	Profesor engleskog jezika	44	Razredni učitelj	37	Medicinski tehničar	869	Konfektionar	567

	Inženjer poljoprivrede	41	Saobraćajni inženjer	34	Mašinski tehničar	845	Stolar	382
	Socijalni radnik	38	Inženjer prehrambene tehnologije	32	Elektrotehničar	144	Mašinbravar	135
HNK	Pravnik	228	Ekonomski službenik	174	Ekonomski tehničar	1.400	Prodavač	1.459
	Ekonomista	161	Pravnik	128	Maturant gimnazije	1.330	Frizer za žene	780
	Profesor engleskog jezika	112	Učitelj predškolske djece	62	Strojarski tehničar	646	Kuhar	694
	Inženjer agronomije	92	Informatičar	60	Turistički animator	462	Bravar	601
	Pedagog	70	Kriminalist	58	Elektrotehničar	429	Automehaničar	540
ZHK	Ekonomista	134	Ekonomista	140	Ekonomista	856	Trgovac	1.019
	Pravnik	86	Pravnik	39	Maturant gimnazije	614	Frizer	325
	Pedagog	59	Učitelj predškolske djece	29	Strojarski tehničar	293	Bravar	287
	Profesor engleskog jezika	33	Informatičar	23	Elektrotehničar	160	Metalotokar	274
	Nastavnik	6	Razredni učitelj	22	Tehničar cestovnog prometa	89	Kuhar	252
KS	Ekonomista	1.091	Ekonomista	145	Maturant gimnazije	2.824	Prodavač	2.397
	Pravnik	787	Pravnik	68	Ekonomski tehničar	1.754	Frizer-vlasuljar	863
	Politolog	324	Nastavnik predškolskog vaspitanja	33	Mašinski tehničar	1.376	Vozač motornih vozila	822
	Socijalni radnik	257	Nastavnik razredne nastave	18	Tekstilni tehničar	588	Automehaničar	698
	Novinar	215	Građevinski inženjer	16	Medicinska sestra	563	Bravar	507
K 10	Ekonomista	45	Ekonomista	23	Maturant gimnazije	329	Prodavač	284
	Nastavnik	25	Inženjer prehrambene tehnologije	11	Ekonomski tehničar	142	Elektromehaničar	208
	Pravnik	22	Pravnik	7	Strojarski tehničar	114	Bravar	163
	Socijalni radnik	19	Agronom	4	Šumarski tehničar	103	Automehaničar	131
	Pedagog	16	Inženjer cestovnog prometa	3	Ekonomista	96	Kuhar	117

2.5. Zanimanja s najvećim brojem odjava iz evidencije službi za zapošljavanje u Federaciji BiH u 2023. godini zbog zaposlenja

Također, u 2023. godini u strukturi KV radnika po broju odjava zbog zaposlenja iz evidencija službi za zapošljavanje u Federaciji BiH osobe sa zanimanjem prodavač su bile najčešće objavljene zbog zaposlenja. Slijede automehaničari, frizeri, zavarivači, kuhari i vozači.

U strukturi radnika sa SSS po broju odjava iz evidencija službi za zapošljavanje zbog zaposlenja je najviše ekonomskih tehničara, maturanata gimnazije, medicinskih sestara i mašinskih tehničara.

Kod osoba sa VSS najviše su iz evidencija zbog zaposlenja objavljeni ekonomisti, pravnici i mašinski inženjeri, ali i osobe sa različitim nastavničkim zanimanjima, a čemu je uzrok prijavljivanje u radni odnos na određeno vrijeme većeg broja nastavnog kadra, te potom i ponovo prijavljivanje na evidenciju nezaposlenih po isteku radnog odnosa. Navedeno stvara pogrešan dojam o velikoj potražnji za ovim kadrom. Slijedi tabelarni pregled po pet zanimanja po stručnoj spremi i kantonima koja su najviše objavljevana iz evidencija nezaposlenih osoba zbog zaposlenja.

Tabela 13: Pregled zanimanja prema broju odjava iz evidencija službi za zapošljavanje zbog zaposlenja

KANTON	VSS	UKUPNO	VŠS	UKUPNO	SSS	UKUPNO	KV I VKV	UKUPNO
USK	Ekonomista	113	Ekonomista	20	Mašinski tehničar	343	Prodavač	429
	Pravnik	89	Učitelj predškolske djece	9	Ekonomski tehničar	294	Automehaničar	257
	Profesor razredne nastave	84	Nastavnik maternjeg jezika	6	Medicinska sestra	274	Kuhar	231
	Profesor bosanskog jezika	70	Inženjer tekstilne tehnologije	6	Maturant gimnazije	262	Frizer	134
	Medicinska sestra	63	Nastavnik fizičke i zdravstvene kulture	5	Tehničar drumskog saobraćaja	119	Krojač	134
PK	Pravnik	13	Informatičar	13	Ekonomski tehničar	45	Prodavač	37
	Ekonomista	10	Ekonomista	11	Elektrotehničar	39	Automehaničar	28
	Kriminalist	8	Učitelj predškolske djece	7	Poljoprivredni tehničar	39	Bravar	25
	Socijalni radnik	7	Fizioterapeut	7	Medicinska sestra	32	Frizer	23
	Informatičar	6	Socijalni radnik	6	Komercijalist	32	Kuhar	18
TK	Ekonomista	373	Nastavnik razredne nastave	72	Mašinski tehničar	850	Prodavač	874
	Pravnik	310	Ekonomista	11	Medicinska sestra	810	Automehaničar	567
	Profesor razredne nastave	270	Nastavnik informatike	7	Maturant gimnazije	710	Frizer	541
	Pedagog	178	Profesor razredne nastave	6	Ekonomski tehničar	677	Zavarivač	534
	Profesor bosanskog jezika	171	Inženjer prehrambene tehnologije	5	Elektroenergetski tehničar	358	Vozač teretnog vozila	444
ZDK	Profesor razredne nastave	255	Ekonomista	17	Ekonomski tehničar	862	Prodavač	663
	Ekonomista	251	Učitelj predškolske djece	13	Maturant gimnazije	643	Frizer	648
	Pravnik	202	Profesor vjeronauke	7	Medicinska sestra	453	Zavarivač	402
	Mašinski inženjer	150	Nastavnik razredne nastave	7	Mašinski tehničar	422	Automehaničar	355
	Profesor bosanskog jezika	138	Nastavnik matematike	6	Elektrotehničar	206	Kuhar	347
BPK	Pravnik	25	Pravnik	1	Poljoprivredni tehničar	55	Krojač	44
	Psiholog	18	Nastavnik historije	1	Mašinski tehničar	47	Frizer	23
	Ekonomista	12	Nastavnik biologije	1	Ekonomski tehničar	45	Prodavač	23
	Profesor razredne nastave	10	Učitelj predškolske djece	1	Maturant gimnazije	40	Automehaničar	18
	Mašinski inženjer	8	/		Hemijski tehničar	39	Vozač putničkog automobila	17

SBK	Ekonomista	37	Ekonomista	87	Medicinska sestra	389	Prodavač	507
	Pravnik	36	Pravnik	53	Maturant gimnazije	345	Automehaničar	340
	Razredni učitelj	28	Razredni učitelj	38	Mašinski tehničar	228	Frizer	299
	Profesor engleskog jezika	21	Kriminalist	26	Ekonomski službenik	226	Bravar	200
	Doktor stomatologije	20	Informatičar	25	Tehničar elektroničar za računare	165	Kuhar	182
HNK	Pravnik	245	Ekonomista	26	Ekonomski tehničar	465	Prodavač	393
	Ekonomista	214	Pravnik	11	Maturant gimnazije	426	Kuhar	293
	Profesor razredne nastave	112	Razredni učitelj	10	Turistički animator	200	Frizer	183
	Mašinski inženjer	104	Učitelj predškolske djece	9	Elektrotehničar	177	Automehaničar	163
	Profesor engleskog jezika	99	Nastavnik razredne nastave	8	Mašinski tehničar	169	Konobar	157
ZHK	Profesor razredne nastave	68	Ekonomista	53	Maturant gimnazije	131	Prodavač	185
	Ekonomista	31	Medicinska sestra	9	Ekonomski tehničar	125	Kuhar	93
	Pravnik	27	Mašinski inženjer	8	Medicinska sestra	52	Frizer	69
	Pedagog	25	Učitelj predškolske djece	7	Elektrotehničar	48	Automehaničar	47
	Kriminalista	18	Nastavnik razredne nastave	7	Komercijalist	36	Konobar	31
KS	Ekonomista	595	Ekonomista	43	Maturant gimnazije	789	Prodavač	545
	Pravnik	445	Nastavnik razredne nastave	10	Mašinski tehničar	561	Vozač motornih vozila	283
	Socijalni radnik	144	Nastavnik predškolskog odgoja	7	Ekonomski tehničar	482	Frizer- vlasuljar	251
	Politolog	137	Sportski trener	6	Elektrotehničar	294	Automehaničar	235
	Mašinski inženjer	129	Viši fizioterapeut	5	Medicinska sestra	225	Kuhar	155
K 10	Nastavnik razredne nastave	31	Ekonomista	7	Maturant gimnazije	91	Prodavač	86
	Ekonomista	22	Pravnik	4	Šumarski tehničar	55	Elektromehaničar	72
	Pravnik	19	Inženjer prehrambene tehnologije	1	Ekonomista	48	Bravar	42
	Kriminalista	14	Inženjer za tekstil	1	Komercijalist	36	Kuhar	40
	Pedagog	10	Inženjer telekomunikacija	1	Mašinski tehničar	34	Automehaničar	39

ANKETIRANJE POSLODAVACA U FEDERACIJI BIH 2023/2024

SETTING UP BUSINESS STAGES

Stage 1
THE IDEA

Stage 2
FEASIBILITY

Stage 3
PLANNING

3. ANKETIRANJE POSLODAVACA U FEDERACIJI BiH 2023 / 2024. GODINA

U sklopu istraživanja tržišta rada u Federaciji BiH, koje se provodi kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada, organizovano je anketiranje poslodavaca na adekvatnom reprezentativnom uzorku.

Kroz provođenje anketiranja poslodavaca kantonalne službe za zapošljavanje, odnosno općinski biroi za zapošljavanje, ostvaruju neposrednu saradnju sa poslodavcima, stvaraju pretpostavke za jačanje svoje primarne funkcije posredovanja u zapošljavanju i prikupljaju važne podatke neophodne za unapređenje svojih usluga, razvoj politika i pružanje podrške na tržištu rada.

3.1. Cilj i zadaci anketiranja poslodavaca

Cilj ovog dijela istraživanja je da se metodom anketiranja direktno od poslodavaca prikupe informacije o poslovanju i promjenama u zaposlenosti tokom 2023. godine, te iskazanim procjenama poslovanja, potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2024. godini, kao i njihovoj strukturi po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama. Također, cilj je da se prikupe i drugi relevantni podaci potrebni za sagledavanje kretanja na tržištu rada: način traženja novih radnika i rješavanja viška radnika, mogućnosti organizovanja stručne obuke za nezaposlene osobe i praktične nastave za učenike i studente u okviru poslovnih subjekata, kao i ocjena kvaliteta usluga javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH iz perspektive poslodavaca.

3.2. Metodologija i uzorak

Za ispitivanje stavova poslodavaca u Federaciji BiH 2023/2024 korištena je metoda anketiranja. Federalni zavod za zapošljavanje je na osnovu populacije od 10.000 poslodavaca, registrovanih u Federaciji BiH koji su imali pet (5) i više zaposlenih, sortiranih u male, srednje i velike poslodavce po djelatnostima, dobivenog iz Porezne uprave Federacije BiH, metodom stratificiranog slučajnog uzorka izdvojio uzorak koji čini 1.608 poslodavaca (uz očekivanu stopu odgovora od 80%). Ova veličina uzorka, za stepen pouzdanosti od 95% daje rezultate u okviru margine greške od 2,5%. U skladu sa praksom međunarodnih organizacija (ETF, CEDEFOP) uzorkom nisu obuhvaćeni poslodavci iz sljedećih djelatnosti: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov; Javna uprava i odbrana; Obrazovanje; Zdravstvena i socijalna zaštita.

Metodologija istraživanja je harmonizovana na nivou Bosne i Hercegovine, pa je upitnik korišten u Federaciji BiH istovjetan upitniku koji je korišten u anketiranju poslodavaca koje su proveli Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH.

Tokom anketiranja korišten je elektronski upitnik, uz trenutni unos podataka u bazu pomoću računara ili tableta (CAPI/TAPI Computer/Tablet Assisted Personal Interviewing). Proces anketiranja uz koordinaciju Federalnog zavoda za zapošljavanje je provelo 90 adekvatno osposobljenih anketara iz kantonalnih službi za zapošljavanje. Prikupljanje podataka organizovano je u periodu od 25.9. do 10.11.2023. godine.

Pitanja u upitniku su bila razvrstana u sljedeće tematske cjeline:

- *Opći podaci;*
- *Ocjena poslovanja i poteškoće u zapošljavanju radnika u 2023. godini*
- *Procjena poslovanja i zapošljavanja radnika u 2024. godini*
- *Mogućnosti organizovanja obuke za nezaposlene osobe i praktične nastave za učenike i studente;*
- *Saradnja sa Federalnim zavodom za zapošljavanje i kantonalnim službama za zapošljavanje.*

3.3. Struktura anketiranih poslodavaca

Nakon analize kvalitete prikupljenih podataka, odgovori od 1.248 poslodavaca su bili upotrebljivi i korišteni su za prezentiranje rezultata i donošenje zaključaka. Stopa odgovora poslodavaca bila je 78%, te je prikupljeni broj anketnih upitnika u skladu sa potrebnim brojem za valjanu analizu. Najviše poslodavaca je anketirano u Kantonu Sarajevo (307 ili 24,6% od uzorka) i Tuzlanskom kantonu (268 ili 21,5% od uzorka), što je u skladu s veličinom i ekonomskom snagom ova dva kantona. Najveći broj subjekata u uzorku čine društva sa ograničenom odgovornošću (76,2%), s najvećim udjelom onih koji su registrovani u Kantonu Sarajevo (219) i Tuzlanskom kantonu (201) kao privrednim centrima, a slijede obrti (14,8%) koji su također najzastupljeniji u ova dva kantona.

Tabela 14. Struktura poslodavaca prema vrsti organizacije

Kanton	DNO	DOO	DD	JU	JP	UG	Obrt	PZU	Ukupno	%
Unsko-sanski	1	95	0	3	4	0	21	2	126	10,1%
Posavski	0	20	1	0	0	0	1	1	23	1,8%
Tuzlanski	0	201	1	6	8	2	44	6	268	21,5%
Zeničko-dobojski	3	124	0	1	1	1	27	2	159	12,7%
Bosansko-podrinjski	0	11	4	0	0	0	1	1	17	1,4%
Srednjobosanski	1	96	5	2	4	0	16	4	128	10,3%
Hercegovačko-neretvanski	0	111	3	0	1	0	17	1	133	10,7%
Zapadnohercegovački	1	44	1	2	2	1	1	1	53	4,2%
Sarajevo	9	219	7	1	3	11	54	3	307	24,6%
Kanton 10	0	30	0	0	0	1	2	1	34	2,7%
Federacija BiH	15	951	22	15	23	16	184	22	1.248	100,0%
%	1,2%	76,2%	1,8%	1,2%	1,8%	1,2%	14,8%	1,8%	100,0%	

DNO - Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću	JP - Javno preduzeće (JP)
DOO - Društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.)	UG - Udruženje građana
DD - Dioničarsko društvo (d.d.)	Obrt - Obrt
JU - Javna Ustanova (JU)	PZU - Privatna zdravstvena ustanova

U ovom izvještaju određeni podaci su prikazani tabelarno po grupama djelatnosti i to kako slijedi: Građevinarstvo (F), Industrijske djelatnosti (B, C, D, i E), Trgovina (G) i Uslužne djelatnosti (H, I, J, K, L, M, N, R i S). Posmatrajući po grupama djelatnosti, od 1.248 poslodavaca obuhvaćenih anketiranjem, najviše je poslodavaca iz Uslužnih djelatnosti (35,7%). Slijede poslodavci iz Industrijskih djelatnosti (30,5%) i Trgovine (24,6%) te iz Građevinarstva (9,1%).

Tabela 15. Struktura poslodavaca prema djelatnosti

Kanton	Građevinarstvo	Industrijske djelatnosti	Trgovina	Uslužne djelatnosti	Ukupno
Unsko-sanski	11	45	35	35	126
Posavski	1	9	7	6	23
Tuzlanski	28	93	62	85	268
Zeničko-dobojski	14	68	35	42	159
Bosansko-podrinjski	1	10	2	4	17
Srednjobosanski	9	55	34	30	128
Hercegovačko-neretvanski	13	33	32	55	133
Zapadnohercegovački	3	13	25	12	53
Sarajevo	30	44	70	163	307
Kanton 10	4	11	5	14	34
Federacija BiH	114	381	307	446	1.248
%	9,1%	30,5%	24,6%	35,7%	100,0%

Prema veličini, od 1.248 poslodavaca obuhvaćenih anketiranjem, najviše je malih firmi, koje imaju od 10 do 50 radnika (47,1%). Mikro firmi, koje imaju do 10 radnika, je 40,5% od ukupnog broja anketiranih. Slijede firme srednje veličine 10,3%, dok je velikih poslodavaca, koji zapošljavaju preko 250 radnika 2,1%.

Tabela 16. Struktura poslodavaca po veličini

Kanton	Mikro firme –do 10 radnika	Male firme – od 10 do 50 radnika	Srednje firme – od 50 do 250 radnika	Velike firme – preko 250 radnika
Unsko-sanski	61	54	11	0
Posavski	9	10	4	0
Tuzlanski	127	105	28	8
Zeničko-dobojski	72	60	24	3
Bosansko-podrinjski	6	6	2	3
Srednjobosanski	60	52	12	4
Hercegovačko-neretvanski	58	57	15	3
Zapadnohercegovački	23	21	7	2
Sarajevo	155	127	22	3
Kanton 10	17	14	3	0
Federacija BiH	588	506	128	26
%	40,5%	47,1%	10,3%	2,1%

Poslodavci su u momentu provođenja anketiranja zapošljavali odnosno imali angažiranih 50.046 radnika, što je činilo 9,2% od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH na dan 30.09.2023. godine

(544.647). Od toga je 53,6% bilo muškaraca, a 46,4% žena, što ukazuje da procenat zaposlenih žena u uzorku približno odgovara procentu zaposlenih žena u populaciji prema formalnom registru zaposlenih.

Najviše radnika je bilo kod anketiranih poslodavaca iz Tuzlanskog kantona – 15.932, a zatim Kantona Sarajevo – 10.946 i Zeničko-dobojskog kantona – 5.420. Najveći udio žena u broju zaposlenih kod anketiranih poslodavaca zabilježen je u Kantonu Sarajevo 56,7%.

Tabela 17. Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po dobnim grupama i spolu

Kanton	Ukupan broj radnika	Od toga žena	% žena u ukupnom broju radnika u kantonu	Broj radnika mlađih od 30	% mladih u ukupnom broju radnika	Od toga žena	Broj radnika starijih od 60	% starijih od 60 u ukupnom broju radnika	Od toga žena
Unsko-sanski	2.597	1160	44,7%	943	36,3%	518	97	3,7%	30
Posavski	594	147	24,7%	189	31,8%	34	27	4,5%	7
Tuzlanski	15.932	8.348	52,4%	4.350	27,3%	2.276	890	5,6%	445
Zeničko-dobojski	5.420	1.861	34,3%	1.651	30,5%	579	223	4,1%	40
Bosansko-podrinjski	2.066	906	43,9%	461	22,3%	205	60	2,9%	21
Srednjobosanski	4.879	1.584	32,5%	1.034	21,2%	422	247	5,1%	33
Hercegovačko-neretvanski	4.912	1.981	40,3%	1.168	23,8%	398	344	7,0%	123
Zapadnohercegovački	2.031	875	43,1%	603	29,7%	282	55	2,7%	20
Sarajevo	10.946	6.209	56,7%	2.553	23,3%	1368	425	3,9%	223
Kanton 10	669	156	23,3%	163	24,4%	40	77	11,5%	11
Federacija BiH	50.046	23.227	46,4%	13.115	26,2%	6.122	2.445	4,9%	953

Udio mladih u ukupnom broju radnika kod anketiranih poslodavaca iznosi 13.115 ili 26,2%, što znači da je u prosjeku svaki četvrti radnik mlađi od 30 godina. Od 24.713 radnika iz kategorije mladih 46,6% su žene.

Od ukupno 50.046 zaposlenih kod anketiranih poslodavaca, 2.445 radnika ili 4,9% su radnici stariji od 60 godina, a čija će radna mjesta u periodu do pet (5) godina zbog penzionisanja biti oslobođena. Od 2.445 radnika dobi od 60 i više godina 953 ili 39% su žene.

Posmatrajući po grupama djelatnosti, od ukupnog broja radnika kod anketiranih poslodavaca, najviše je zaposleno u Industrijskim djelatnostima 21.725 ili 43,4%, zatim slijedi Trgovina sa ukupno 17.411 radnika ili 34,8%. Kod anketiranih poslodavaca u Uslužnim djelatnostima je ukupno 8.649 radnika ili 17,3% a najmanje je zaposleno u Građevinarstvu 2.261 ili 4,5%.

Tabela 18. Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po grupama djelatnosti

Grupa djelatnosti	Ukupno radnika	%	Od toga žene
Građevinarstvo	2.261	4,5%	275
Industrijske djelatnosti	21.725	43,4%	7.479
Trgovina	17.411	34,8%	11.788
Uslužne djelatnosti	8.649	17,3%	3.685
Ukupno	50.046	100,0%	23.227

Spolna struktura radnika kod anketiranih poslodavaca odgovara spolnoj strukturi ukupno zaposlenih u Federaciji BiH prema administrativnim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Posmatrano prema veličini poslodavaca u velikim preduzećima je zaposleno 43,5% od ukupnog broja zaposlenih u anketiranim preduzećima, a zatim u preduzećima srednje veličine 27,1%.

Tabela 19. Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po veličini poslodavca

Veličina poslodavca	Ukupno radnika	%	Od toga žene
Mikro	10.800	21,6%	3.532
Mala	3.952	7,9%	1.529
Srednja	13.549	27,1%	5.232
Velika	21.745	43,5%	12.934
Ukupno	50.046	100,0%	23.227

Posmatrajući po pojedinačnim djelatnostima, najviše je radnika, u apsolutnim i procentualnim vrijednostima, kod anketiranih poslodavaca iz djelatnosti C - Prerađivačka industrija (20.116 ili 40,2%) i djelatnosti G – Trgovina (17.411 ili 34,8%).

Struktura zaposlenih kod anketiranih poslodavaca djelimično korespondira sa podacima Federalnog zavoda za statistiku i može se zaključiti da anketirani uzorak u većem omjeru oslikava stvarno stanje u privredi, te da se rezultati istraživanja mogu generalizovati za cijelu populaciju⁵.

Po pojedinačnim djelatnostima, procentualno učešće žena je veće u djelatnostima: Ostale uslužne djelatnosti (70,6%), Umjetnost, zabava i rekreacija (69,6%), Trgovina (67,7%) i Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (61,1%).

Tabela 20. Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po djelatnostima

Djelatnost	Broj poslodavaca	Ukupan broj radnika	Udio od ukupno	Od toga žena	Udio žena u ukupnom broju radnika	Broj radnika mlađih od 30	Udio mlađih u ukupnom broju radnika	Od toga žena	Broj radnika starijih od 60	Udio starijih od 60 u ukupnom broju radnika	Od toga žena
B	8	612	1,2%	26	4,2%	97	15,8%	2	108	17,6%	2
C	346	20.116	40,2%	7.284	36,2%	5.107	25,4%	1.832	831	4,1%	222
D	6	124	0,2%	22	17,7%	13	10,5%	2	18	14,5%	12
E	21	873	1,7%	147	16,8%	137	15,7%	23	96	11,0%	20
F	114	2.261	4,5%	275	12,2%	560	24,8%	55	189	8,4%	24
G	307	17.411	34,8%	11.788	67,7%	4.575	26,3%	2.964	821	4,7%	542
H	87	2.062	4,1%	380	18,4%	449	21,8%	82	113	5,5%	12
I	150	2.065	4,1%	1.024	49,6%	721	34,9%	365	92	4,5%	41
J	31	957	1,9%	404	42,2%	424	44,3%	173	12	1,3%	4
K	6	414	0,8%	253	61,1%	94	22,7%	51	20	4,8%	13
L	10	163	0,3%	76	46,6%	41	25,2%	20	10	6,1%	6
M	82	1.285	2,6%	518	40,3%	378	29,4%	200	38	3,0%	15
N	34	631	1,3%	281	44,5%	138	21,9%	86	62	9,8%	25
R	21	807	1,6%	562	69,6%	287	35,6%	206	28	3,5%	7
S	25	265	0,5%	187	70,6%	94	35,5%	61	7	2,6%	8
Ukupno	1.248	50.046	100,0%	23.227	46,4%	13.115	26,2%	6.122	2.445	4,9%	953

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Informacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

⁵Federalni zavod za statistiku (2023). Dostupno na: <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/trziste-rada-zaposlenost-nezaposlenost-i-place-2/>

TRENDOVI POSLOVANJA POSLODAVACA U 2023. GODINI

5 Charts to Dispa

All	OH	TX	LA	IA	NY										
AK	SC	ID	FL	NV	IL	AR	WY								
HI	VA	NC	NH	CT	OR	MD	WA	ME	MA	KY	MI	IN	NM	GA	VT
CA	UT	WV	RI	DE	CO	MO	KS	OK	MS	AL	LA	TX	OK	NY	WY

Mar 1, 2020
Date

Apr 1, 2020

400

Date / Confirmed_New

4. TRENDVI POSLOVANJA POSLODAVACA U 2023. GODINI

4.1. Obim poslovanja i finansijski rezultati poslovanja u 2023. godini

Od 1.248 anketiranih poslodavaca, rast u proizvodnji, prodaji i uslugama u 2023. godini imalo je 57% poslodavaca iz uzorka, što predstavlja smanjenje s obzirom na to da je u 2022. godini 58,7% poslodavaca prijavilo povećanje ovog indikatora, a tadašnje prognoze za 2023. godinu su bile da će rast obima poslovanja biti evidentiran kod 69,3% poslodavaca. Ovakvi rezultati ukazuju da je ipak, još uvijek, većina poslodavaca imala rast obima poslovanja u 2023. godini, ali uz revidiranje stava po ovom pokazatelju. Stagnaciju obima poslovanja bilježi 33,3% (23,1% prema prognozama iz prethodnog istraživanja), dok opadanje bilježi 9,8% poslodavaca (7,6% prema prognozama iz prethodnog istraživanja).

Tabela 21. Ocjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2023. godini i poređenje sa procjenama za 2022. godinu iz prethodnog istraživanja

Ocjena	Broj poslodavaca u 2023. godini	%	Broj poslodavaca u 2022. godini	%
Opadanje	122	9,8%	158	11,4%
Rast	711	57,0%	810	58,7%
Stagnacija	415	33,3%	412	29,9%
Ukupno	1.248	100,0%	1.380	100,0%

Sa aspekta grupe djelatnosti, čak 69,3% poslodavaca iz Građevinarstva se izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja. Također, u grupi djelatnosti Trgovina 60,6% poslodavaca se izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja. Iz Industrijskih djelatnosti 54,3% anketiranih poslodavaca i u grupi Uslužnih djelatnosti 53,6% anketiranih poslodavaca se također izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja.

Tabela 22. Ocjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2023. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Opadanje	6	5,3%	56	14,7%	25	8,1%	35	7,8%	9,8%
Rast	79	69,3%	207	54,3%	186	60,6%	239	53,6%	57,0%
Stagnacija	29	25,4%	118	31,0%	96	31,3%	172	38,6%	33,3%
Ukupno	114	100,0%	381	100,0%	307	100,0%	446	100,0%	100,0%

Od ukupnog broja anketiranih na nivou kantona, 64,2% poslodavaca iz Zapadnohercegovačkog kantona i 60,6% poslodavaca iz Kantona Sarajevo se izjasnilo da je imalo rast obima poslovanja. Slijede Hercegovačko-neretvanski kanton sa 60,2% i Tuzlanski kanton sa 58,6%. Kad je u pitanju smanjenje obima poslovanja, 18,8% anketiranih poslodavaca iz Srednjobosanskog kantona i 17,6% iz Bosansko-podrinjskog se izjasnilo da je imalo smanjenje obima poslovanja u 2023. godini.

Tabela 23. Ocjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2023. godini po kantonima

Kanton	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	21	16,7%	64	50,8%	41	32,5%
Posavski	1	4,3%	10	43,5%	12	52,2%
Tuzlanski	26	9,7%	157	58,6%	85	31,7%
Zeničko-dobojski	15	9,4%	92	57,9%	52	32,7%
Bosansko-podrinjski	3	17,6%	9	52,9%	5	29,4%
Srednjobosanski	24	18,8%	62	48,4%	42	32,8%
Hercegovačko-neretvanski	10	7,5%	80	60,2%	43	32,3%
Zapadnohercegovački	2	3,8%	34	64,2%	17	32,1%
Sarajevo	15	4,9%	186	60,6%	106	34,5%
Kanton 10	5	14,7%	17	50,0%	12	35,3%
Federacija BiH	122	9,8%	711	57,0%	415	33,3%

Kada je u pitanju ocjena finansijskih rezultata poslovanja u 2023. godini, na nivou Federacije BiH, većina poslodavaca (56,3%) je navela da je imala rast, što predstavlja smanjenje s obzirom na to da je u 2022. godini 57,9% poslodavaca prijavilo povećanje finansijskog rezultata. Ovi rezultati korespondiraju s podacima iz obima poslovanja. Opadanje finansijskih rezultata je imalo tek 10,3% poslodavaca, što predstavlja poboljšanje s obzirom na to da je u 2022. godini 11,4% poslodavaca prijavilo pad finansijskog rezultata.

Tabela 24: Ocjena finansijskih rezultata u 2023. godini i poređenje sa procjenama za 2022. godinu iz prethodnog istraživanja

Ocjena	Broj poslodavaca u 2023. godini	%	Broj poslodavaca u 2022.	%
Opadanje	129	10,3%	157	11,4%
Rast	702	56,3%	799	57,9%
Stagnacija	417	33,4%	424	30,7%
Ukupno	1.248	100,0%	1.380	100,0%

Sa aspekta grupe djelatnosti, 68,4% anketiranih poslodavaca iz Građevinarstva se izjasnilo da je imalo rast finansijskih rezultata. Također, 60,6% poslodavaca iz djelatnosti Trgovine se izjasnilo da je imalo rast finansijskih rezultata. U grupi Uslužnih djelatnosti 53,4% i u grupi Industrijskih djelatnosti 52,5% anketiranih poslodavaca se izjasnilo da je imalo rast finansijskih rezultata. Kad je u pitanju opadanje finansijskih rezultata, 15,5% anketiranih poslodavaca iz grupe Industrijske djelatnosti je prijavilo opadanje, dok je ispod 9% poslodavaca iz ostalih grupa djelatnosti imalo pad finansijskih rezultata.

Tabela 25. Ocjena finansijskih rezultata poslovanja u 2023. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Opadanje	5	4,4%	59	15,5%	27	8,8%	38	8,5%	129
Rast	78	68,4%	200	52,5%	186	60,6%	238	53,4%	702
Stagnacija	31	27,2%	122	32,0%	94	30,6%	170	38,1%	417
Ukupno	114	100,0%	381	100,0%	307	100,0%	446	100,0%	1.248

Za razliku od prošle godine kada je u svim kantonima preko 50% anketiranih poslodavaca imalo rast i obima poslovanja i finansijskih rezultata, ove godine u Srednjobosanskom i Posavskom kantonu ovi pokazatelji bilježe rast kod manje od 44% poslodavaca. U Unsko-sanskom kantonu 19,8% poslodavaca je izjavilo da je u 2023. godini imalo opadanje finansijskih rezultata.

Tabela 26: Ocjena finansijskih rezultata poslovanja u 2023. godini

Kanton	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	25	19,8%	63	50,0%	38	30,2%
Posavski	1	4,3%	10	43,5%	12	52,2%
Tuzlanski	24	9,0%	157	58,6%	87	32,5%
Zeničko-dobojski	18	11,3%	89	56,0%	52	32,7%
Bosansko-podrinjski	3	17,6%	10	58,8%	4	23,5%
Srednjobosanski	22	17,2%	56	43,8%	50	39,1%
Hercegovačko-neretvanski	11	8,3%	80	60,2%	42	31,6%
Zapadnohercegovački	4	7,5%	33	62,3%	16	30,2%
Sarajevo	16	5,2%	186	60,6%	105	34,2%
Kanton 10	5	14,7%	18	52,9%	11	32,4%
Federacija BiH	129	10,3%	702	56,3%	417	33,4%

Navedeni podaci o obimu poslovanja (proizvodnji, prodaji, uslugama) i finansijskim rezultatima u anketiranim poslodavcima ukazuju na još uvijek stabilne prilike, ali i usporavanje rasta u privredi u 2023. godini, što se direktno manifestuje i na tržište rada.

4.2. Ocjena kvaliteta znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika

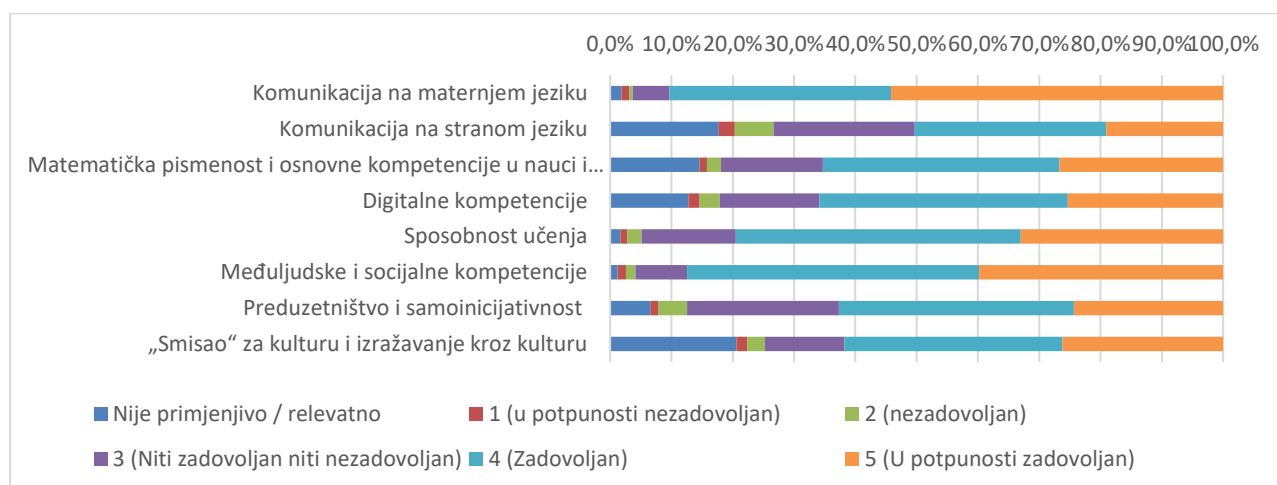
S ciljem analize stanja kompetentnosti postojećih radnika i analize mogućnosti obuke zaposlenih za razvoj nedostajućih kompetencija - interno u preduzeću ili u saradnji sa javno priznatim organizatorima obrazovanja odraslih, poslodavci su ocjenjivali u kojoj mjeri su zadovoljni kompetencijama radnika koje zapošljavaju, na skali od 1 (u potpunosti nezadovoljan) do 5 (u potpunosti zadovoljan). U kontekstu ocjene kvaliteta znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika, poslodavci su najviše zadovoljni komunikacijom na maternjem jeziku (90,3%) što su ocijenili ocjenama 4 i 5, dok su ovim ocjenama najslabije ocijenili komunikaciju na stranom jeziku (50,3%). Komunikacija na stranom jeziku kod 17% poslodavaca nije relevantna, dok matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji, te digitalne kompetencije nisu relevantni kod 14,6% odnosno 12,7% poslodavaca.

Tabela 27: Ocjena kvaliteta kvalifikacija, znanja i vještina radnika prema EU okviru kompetencija (veličina uzorka N = 1.380)

EU okvir kompetencija	Nije primjenjivo / relevantno	1 (u potpunosti nezadovoljan)	2 (nezadovoljan)	3 (Niti zadovoljan niti nezadovoljan)	4 (Zadovoljan)	5 (U potpunosti zadovoljan)
Komunikacija na maternjem jeziku (O1)	1,8%	1,3%	0,6%	6,0%	36,1%	54,2%
Komunikacija na stranom jeziku (O2)	17,7%	2,6%	6,3%	23,0%	31,3%	19,1%
Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji (O3)	14,6%	1,2%	2,3%	16,6%	38,6%	26,7%
Digitalne kompetencije (O4)	12,7%	1,8%	3,3%	16,3%	40,5%	25,3%
Sposobnost učenja (O5)	1,7%	1,1%	2,3%	15,4%	46,5%	33,0%
Međuljudske i socijalne kompetencije (O6)	1,2%	1,4%	1,6%	8,4%	47,6%	39,8%
Preduzetništvo i samoinicijativnost (O7)	6,6%	1,4%	4,6%	24,8%	38,3%	24,4%
„Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu (O8)	20,6%	1,8%	2,9%	13,0%	35,6%	26,2%

O1 Komunikacija na maternjem jeziku
 O2 Komunikacija na stranom jeziku
 O3 Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji
 O4 Digitalne kompetencije
 O5 Sposobnost učenja
 O6 Međuljudske i socijalne kompetencije
 O7 Preduzetništvo i samoinicijativnost
 O8 Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu

Grafikon 3: Ocjena kvaliteta kvalifikacija, znanja i vještina radnika prema EU okviru kompetencija (veličina uzorka N=1.248)

5. PROBLEMI U ZAPOSŁJAVANJU I PRONALASKU POTREBNIH RADNIKA U 2023. GODINI

Prilikom anketiranja, čak 595 poslodavaca (47,7% anketiranih) se izjasnilo da je u 2023. godini imalo probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika određenog profila, što je za 5,3% više u odnosu na 2022. godinu, što ukazuje na sve veću izraženost problema neusklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada.

I pored velikog broja evidentiranih nezaposlenih osoba različitih kvalifikacija, poslodavci ističu da su u 2023. godini imali određene probleme prilikom zapošljavanja i pronalaska novih radnika.

Posebno pogođena grupa djelatnosti je Građevinarstvo, gdje je 61,4% poslodavaca izjavilo da je imalo problema u pronalasku potrebnih radnika u 2023. godini.

Povećanje poteškoća u pronalasku radnika u 2023. godini bilježi se i kod 52,5% anketiranih poslodavaca iz Industrijskih djelatnosti, 40,4% poslodavaca iz Trgovine i 45,1% iz Uslužnih djelatnosti.

U ovom poglavlju su prikazani odgovori koji se odnose na razloge koji otežavaju poslodavcima pronalazak adekvatnih radnika, broj tih radnika i sa kojim zanimanjima su imali ovakvu situaciju.

Tabela 28: Broj poslodavaca s problemima u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2023. godini po grupama djelatnosti

Grupa djelatnosti	Da	%	Ne	%	Ukupno
Građevinarstvo	70	61,4%	44	38,6%	114
Industrijske djelatnosti	200	52,5%	181	47,5%	381
Trgovina	124	40,4%	183	59,6%	307
Uslužne djelatnosti	201	45,1%	245	54,9%	446
Ukupno	595	47,7%	653	52,3%	1.248

Navedenih 585 poslodavaca imalo je probleme u zapošljavanju i pronalasku 3.920 radnika odgovarajućeg zanimanja u 2023. godini. Prema stručnoj spremi najveće probleme su imali u zapošljavanju i pronalasku KV radnika (66,3%) i radnika SSS (18,1%).

Tabela 29: Problemi u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2023. godini po stručnoj spremi

Stručna sprema	Broj osoba	%
NKV - bez škole i nezavršena osnovna škola	174	4,4%
PKV, NSS - osnovna škola	217	5,5%
KV, VKV - srednja škola do 3 godine, majstorski ispit	2.599	66,3%
SSS - srednja škola od 4 i više godina i gimnazija	709	18,1%
VŠS - 1. stepen fakulteta, stručni studij i viša škola	14	0,4%
VSS - fakultet(diplomirani), akademija	192	4,9%
Magisterij	15	0,4%
Ukupno	3.920	100,0%

Najviše poteškoća u 2023. godini poslodavci su imali u zapošljavanju i pronalasku prodavača – 375 ili 9,6%, zatim konobara (7%), radnika za jednostavne poslove (5,1%), vozača kamiona - teretnih vozila (4,8%) i kuhara (4,5%).

Tabela 30: Ukupan pregled zanimanja sa kojima su poslodavci imali poteškoća u zapošljavanju u 2023. godini

Zanimanje	Broj osoba	%
Prodavač - trgovac	375	9,6%
Konobar	274	7,0%
Radnik za jednostavne poslove	200	5,1%
Vozač kamiona - teretnog vozila	188	4,8%
Kuhar	177	4,5%
Pomoćni radnik u proizvodnji	165	4,2%
Bravar	157	4,0%
Zidar	125	3,2%
Zavarivač - varilac	115	2,9%
Vozač teretnog vozila	109	2,8%
Sastavljač proizvoda	100	2,6%
Šivač	97	2,5%
Stolar	95	2,4%
Tesar	87	2,2%
Električar	70	1,8%

U Građevinarstvu poslodavci su imali problem u zapošljavanju i pronalasku sljedećih zanimanja: zidar (20,2% od ukupnog broja traženih radnika u 2023. godini u ovoj djelatnosti), tesar (15,4%) i armirač (11,2%). U grupi Industrijske djelatnosti poslodavci su imali problem u zapošljavanju i pronalasku pomoćnih radnika u proizvodnji (9,7%), bravara (8,4%) i zavarivača (6,8%). U Trgovini to su prodavači (37,2%), konobari (8,8%) kao i mesari (6,1%), a u grupi Uslužne djelatnosti konobari (19,3%), kuhari (14,6%) i vozači kamiona (9,5%).

Tabela 31: Pregled 10 najbrojnijih zanimanja sa kojima su poslodavci imali poteškoća u zapošljavanju po grupama djelatnosti u 2023. godini

Zanimanje	Broj osoba	%	Zanimanje	Broj osoba	%
Građevinarstvo - Ukupno	544	13,9%	Industrijske djelatnosti - Ukupno	1.638	41,8%
Zidar	110	20,2%	Pomoćni radnik u proizvodnji	159	9,7%
Tesar	84	15,4%	Bravar	138	8,4%
Armirač	61	11,2%	Zavarivač - varilac	111	6,8%
Radnik za jednostavne poslove	42	7,7%	Radnik za jednostavne poslove	110	6,7%
Električar	18	3,3%	Sastavljač proizvoda	100	6,1%
Vozač kamiona – teretnog vozila	18	3,3%	Šivač	96	5,9%
Bravar	17	3,1%	Stolar	90	5,5%
Građevinski tehničar	17	3,1%	Prodavač - trgovac	61	3,7%
Keramičar	16	2,9%	Krojač	54	3,3%
Elektrotehničar	14	2,6%	Obučarski radnik - šivač obuće	50	3,1%
Trgovina - Ukupno	701	17,9%	Uslužne djelatnosti - Ukupno	1.037	26,5%
Prodavač - trgovac	261	37,2%	Konobar	200	19,3%
Konobar	62	8,8%	Kuhar	151	14,6%
Mesar	43	6,1%	Vozač kamiona	98	9,5%
Skladišni radnik - skladištar	28	4,0%	Vozač autobusa	52	5,0%
Farmaceutski tehničar	21	3,0%	Prodavač - trgovac	51	4,9%
Automehaničar	20	2,9%	Sobarica	51	4,9%
Kuhar	20	2,9%	Radnik za jednostavne poslove	37	3,6%
Magistar farmacije	20	2,9%	Vozač putničkog automobila	35	3,4%
Tekstilni tehničar	20	2,9%	Dostavljač	26	2,5%
Vozač teretnog vozila	19	2,7%	Pomoćni kuhar	26	2,5%

Kao razloge koji su predstavljali prepreke i probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika, anketirani poslodavci, koji su naveli da su imali prepreke u zapošljavanju i pronalasku radnika, posebno ističu nedostatak kadra sa traženim zanimanjem (60,8%), što ukazuje na strukturnu i geografsku neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada.

Također, ovi poslodavci u velikom omjeru ukazuju i na nezainteresovanost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu (55,3%). Značajan je udio i onih koji ukazuju na nedostatak kadra sa stručnim znanjima i vještinama potrebnim za radno mjesto (39,8%) i nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom (39,5%).

Nemogućnosti zadovoljenja potreba za radnicima određenih zanimanja u proizvodnji treba, između ostalog, tražiti i u uslovima koji se nude za rad, a ne samo u ograničenjima vezanim za obrazovni sistem ili kompetentnost radne snage.

Tabela 32: Razlozi koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2023. godini

Razlozi	Broj poslodavaca	%
Nedostatak kadra sa traženim zanimanjem	362	60,8%
Nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto	237	39,8%
Nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom	235	39,5%
Nezainteresovanost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu	329	55,3%
Nezadovoljstvo kandidata ponuđenom visinom plate	56	9,4%
Nezadovoljstvo kandidata radnim vremenom i uvjetima rada	30	5,0%
Udaljenost radnog mjesta od mjesta boravišta/prebivališta kandidata	27	4,5%
Nedostatak podsticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje	29	4,9%
Poreska politika (visoka izdvajanja za poreze i doprinose)	78	13,1%
Opći ekonomski – privredni uvjeti	57	9,6%
Nedovoljno informacija o radnoj snazi	13	2,2%

Napomena: 595 poslodavaca je imalo prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika, te su odgovorili na ovo pitanje. Procenti predstavljaju procentualnu zastupljenost odabranog odgovora u odnosu na ovaj broj poslodavaca.

Uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, 237 ili 39,8% anketiranih poslodavaca je navelo da im je prepreku u zapošljavanju i pronalasku radnika predstavljao nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama. Od tog broja, 43,5% poslodavaca ističe da je radnicima nedostajala sposobnost učenja. Zatim slijede nedostatak poduzetništva i samoinicijativnosti (27,8%) i nedostatak digitalnih kompetencija (20,7%).

Tabela 33: Najčešća znanja i vještine koja radnicima nedostaju prema EU okviru kompetencija

Kompetencije prema EU okviru	Broj poslodavaca	%
Komunikacija na maternjem jeziku	21	8,9%
Komunikacija na stranom jeziku	36	15,2%
Matematička pismenost i osnovne kompetencije u nauci i tehnologiji	47	19,8%
Digitalne kompetencije	49	20,7%
Sposobnost učenja	103	43,5%
Međuljudske i socijalne kompetencije	44	18,6%
Preduzetništvo i samoinicijativnost	66	27,8%
„Smisao“ za kulturu i izražavanje kroz kulturu	12	5,1%

U kontekstu zapošljavanja radnika u 2023. godini, 340 ili 27,2% anketiranih poslodavaca je zapošljavao radnike direktno iz obrazovnog sistema tj. nakon završene srednje opće ili tehničke škole ili fakulteta. Posmatrano pojedinačno, većina ovih poslodavaca (18,6%) je zapošljavao radnike iz stručne tehničke škole, potom sa univerziteta (10,1%), a onda iz opće srednje škole (5,8%).

Tabela 34: Broj poslodavaca koji su u 2023. godini zapošljavali radnike direktno iz obrazovnog sistema

Odgovori	Iz opće srednje škole	%	Iz stručne tehničke škole	%	Iz univerziteta	%
Da	73	5,8%	232	18,6%	126	10,1%
Ne	1.050	84,1%	938	75,2%	1.019	81,7%
Bez odgovora	125	10,0%	78	6,3%	103	8,3%
Ukupno	1.248	100%	1.248	100%	1.248	100%

Analizirajući nedostatke kod tražilaca posla koji dolaze kod poslodavaca direktno iz obrazovnog sistema, poslodavci u najvećem omjeru ističu da takvim kandidatima za posao najviše nedostaju tehničke vještine i radno iskustvo. Zatim slijedi tvrdnja da im nedostaju potrebne vještine i da imaju loš stav prema radu ili nedostatak motivacije. Ipak, u slučaju kandidata koji kod poslodavaca dolaze sa završenim fakultetom ili sa srednjom stručnom ili tehničkom školom u 31,7% odnosno 30,2% slučajeva poslodavci smatraju da su tražioci posla iz obrazovnog sistema bili adekvatno pripremljeni za rad.

Tabela 35: Nedostaci kod tražilaca posla koji dolaze direktno iz obrazovnog sistema

Nedostaci	Opće škole	%	Stručne i tehničke škole	%	Univerziteti	%
Nedostaju potrebne tehničke vještine ili vještine specifične za posao	34	46,6%	102	44,0%	42	33,3%
Nedostaju potrebne vještine koje se odnose na ličnost, stav i ponašanje (komunikacijske, interpersonalne, upravljanje stresom i vremenom...)	14	19,2%	39	16,8%	15	11,9%
Vještine pismenosti/računanja	3	4,1%	14	6,0%	2	1,6%
Neprilagođeni sistem obrazovanja	13	17,8%	43	18,5%	22	17,5%
Loš stav prema radu ili nedostatak motivacije (npr. loša radna etika, tačnost, maniri)	16	21,9%	35	15,1%	14	11,1%
Nedostatak radnog iskustva / životnog iskustva ili zrelosti (uključujući opće znanje)	34	46,6%	78	33,6%	29	23,0%
Ostalo	2	2,7%	5	2,2%	6	4,8%
Tražioc posla iz obrazovnog sistema bili su adekvatno pripremljeni za rad	19	26,0%	70	30,2%	40	31,7%

Napomena: Broj poslodavaca koji je naveo da je zapošljavao radnike direktno iz obrazovnog sistema iznosi 73 iz opće srednje škole, 232 iz stručnih i tehničkih škola i 126 iz univerziteta. Procenti predstavljaju procentualnu zastupljenost odabrane poteškoće u odnosu na broj poslodavaca koji su odgovorili na ovo pitanje, odnosno zapošljavali tražioce posla direktno iz obrazovnog sistema.

PROCJENA POSLOVANJA POSLODAVACA U 2024. GODINI

6. PROCJENA POSLOVANJA POSLODAVACA U 2024. GODINI

6.1. Procjena obima poslovanja i finansijskih rezultata 2024. godini

Rast u obimu poslovanja tj. proizvodnji, prodaji i uslugama očekuje čak 73% poslodavaca iz uzorka što predstavlja značajan optimizam, ali i povećana pozitivna očekivanja u odnosu na procjenu za 2023. godinu iz prethodnog anketiranja poslodavaca kada je ovaj indikator iznosio 69,3%. Stagnaciju obima poslovanja očekuje 21,6%, dok opadanje obima poslovanja očekuje tek 5,4% poslodavaca. Navedeno ukazuje na stabilna pozitivna očekivanja poslodavaca u kontekstu poslovanja u 2024. godini

Tabela 36. Očekivani obim poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2024. godini i poređenje sa očekivanjima u 2022. godini

Ocjena	Broj poslodavaca (2024.)	%	Broj poslodavaca (2023.)	%
Opadanje	68	5,4%	105	7,6%
Rast	911	73,0%	956	69,3%
Stagnacija	269	21,6%	319	23,1%
Ukupno	1.248	100,0%	1.380	100,0%

Sa aspekta grupe djelatnosti, čak 81% poslodavaca iz Građevinarstva da u 2024. godini očekuje rast obima poslovanja, što je u skladu s planiranim investicijama u izgradnju cesta i autocesta, ali i značajnim projektima visokogradnje. Također, i u ostalim grupama djelatnosti više od 70% anketiranih poslodavaca je iskazalo da očekuju rast obima poslovanja.

Tabela 37. Očekivani obim poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2024. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Opadanje	2	1,8%	27	7,1%	19	6,2%	20	4,5%	5,4%
Rast	92	80,7%	263	69,0%	216	70,4%	340	76,2%	73,0%
Stagnacija	20	17,5%	91	23,9%	72	23,5%	86	19,3%	21,6%
Ukupno	114	100,0%	381	100,0%	307	100,0%	446	100,0%	100,0%

U Posavskom kantonu čak 91,3% poslodavaca i 84,7% iz Kantona Sarajevo u 2024. godini očekuje rast obima poslovanja (proizvodnje, prodaje i usluga). Slijede poslodavci iz Tuzlanskog sa 78,0% i 75,2% poslodavaca iz Hercegovačko-neretvanskog kantona.

Tabela 38. Očekivani obim poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2024. godini po kantonima

Kanton	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	15	11,9%	78	61,9%	33	26,2%
Posavski	0	0,0%	21	91,3%	2	8,7%
Tuzlanski	9	3,4%	209	78,0%	50	18,7%
Zeničko-dobojski	10	6,3%	102	64,2%	47	29,6%
Bosansko-podrinjski	1	5,9%	11	64,7%	5	29,4%
Srednjobosanski	14	10,9%	77	60,2%	37	28,9%
Hercegovačko-neretvanski	5	3,8%	100	75,2%	28	21,1%
Zapadnohercegovački	4	7,5%	36	67,9%	13	24,5%
Sarajevo	7	2,3%	260	84,7%	40	13,0%
Kanton 10	3	8,8%	17	50,0%	14	41,2%
Federacija BiH	68	5,4%	911	73,0%	269	21,6%

Kada je u pitanju procjena finansijskih rezultata poslovanja u 2024. godini, na nivou Federacije BiH, većina poslodavaca (72,6%) je navela da očekuje rast. Ovakvi rezultati korespondiraju s podacima o očekivanjima rasta obima poslovanja u 2024. godini. Smanjenje finansijskih rezultata očekuje tek 5,4% anketiranih poslodavaca.

Tabela 39: Očekivani finansijski rezultati u 2024. godini i poređenje sa očekivanjima u 2023. godini

Ocjena	Broj poslodavaca (2024.)	%	Broj poslodavaca (2023.)	%
Opadanje	68	5,4%	106	7,7%
Rast	906	72,6%	944	68,4%
Stagnacija	274	22,0%	330	23,9%
Ukupno	1.248	100,0%	1.380	100,0%

Sa aspekta grupe djelatnosti, 79,8% anketiranih poslodavaca iz Građevinarstva i 75,3% iz Uslužnih djelatnosti se izjasnilo da prognozira rast finansijskih rezultata u 2024. godini. Također, rast finansijskih rezultata u narednoj godini očekuju i anketirani poslodavci iz Trgovine (71%) i Industrijskih djelatnosti (68,5%). Kad je u pitanju opadanje finansijskih rezultata, 7,3% anketiranih poslodavaca iz grupe Industrijske djelatnosti procjenjuje opadanje finansijskih rezultata.

Tabela 40. Očekivani finansijski rezultati poslovanja u 2024. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Opadanje	2	1,8%	28	7,3%	18	5,9%	20	4,5%	5,4%
Rast	91	79,8%	261	68,5%	218	71,0%	336	75,3%	72,6%
Stagnacija	21	18,4%	92	24,1%	71	23,1%	90	20,2%	22,0%
Ukupno	114	100,0%	381	100,0%	307	100,0%	446	100,0%	100,0%

U Posavskom kantonu čak 91,3% poslodavaca i 84,7% iz Kantona Sarajevo u 2024. godini očekuje rast finansijskih rezultata. Slijede Tuzlanski sa 77,2% hercegovačko-neretvanski sa 75,2% poslodavaca.

Najniži procent poslodavaca koji očekuju rast finansijskih rezultata je u Unsko-sanskom kantonu (60,3%).

Tabela 41. Očekivani finansijski rezultati poslovanja u 2024. godini po kantonima

Kanton	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	14	11,1%	76	60,3%	36	28,6%
Posavski	0	0,0%	21	91,3%	2	8,7%
Tuzlanski	8	3,0%	207	77,2%	53	19,8%
Zeničko-dobojski	10	6,3%	101	63,5%	48	30,2%
Bosansko-podrinjski	1	5,9%	11	64,7%	5	29,4%
Srednjobosanski	15	11,7%	76	59,4%	37	28,9%
Hercegovačko-neretvanski	5	3,8%	100	75,2%	28	21,1%
Zapadnohercegovački	5	9,4%	36	67,9%	12	22,6%
Sarajevo	7	2,3%	260	84,7%	40	13,0%
Kanton 10	3	8,8%	18	52,9%	13	38,2%
Federacija BiH	68	5,4%	906	72,6%	274	22,0%

6.2. Procjena rasta plaća u 2024. godini

Upitnik je sadržavao i pitanje u vezi plaće, s obzirom na to da je plaća jedan od bitnih motivirajućih faktora na tržištu rada, uzrok napuštanja ili prihvatanja određenih poslova, ali i kao faktor koji je među prvim na koji se utiče u kriznim situacijama.

U okviru upitnika poslodavci su odgovarali na pitanje vezano za planove povećanja plaća u 2024. godini za određene grupe zanimanja.

Od ukupno 1.248 anketiranih, čak 934 poslodavca (74,8%) su izjavila da planiraju povećanje plaća za svoje radnike u 2024. godini.

Tabela 42: Broj poslodavaca koji planiraju povećanje plaća u 2024. godini

Ocjena	Broj poslodavaca (2024.)	%
Da	934	74,8%
Ne	314	25,2%
Ukupno	1.248	100%

U ukupnom broju anketiranih poslodavaca koji su naveli da će povećati plaće radnicima (934) u 2024. godini, 29,0% poslodavaca je iz Prerađivačke industrije, a 24,3% poslodavaca je iz djelatnosti Trgovina, dok je 11,3% poslodavaca iz Ugostiteljstva. Poslodavci navode da će povećati plaće uglavnom za 10%.

Tabela 43: Broj poslodavaca s iskazanom procjenom rasta plaća u 2024. godini po pojedinačnim djelatnostima

Kanton	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	R	S	Ukupno
USK	2	34	0	2	10	28	5	10	2	1	0	2	4	4	1	105
PK	0	5	0	0	1	6	2	1	0	0	0	0	0	0	0	15
TK	2	65	1	5	24	53	22	20	6	0	3	13	2	5	1	222
ZDK	0	56	1	1	11	27	12	13	1	1	0	4	2	0	2	131
BPK	0	7	0	2	1	2	0	0	0	0	0	1	1	0	1	15
SBK	2	32	1	4	6	25	9	9	0	0	1	1	1	2	0	93
HNK	0	28	1	0	8	24	2	18	3	0	2	7	3	0	0	96
ZHK	1	8	0	2	2	18	4	3	0	0	0	0	0	2	0	40
KS	0	29	0	0	20	41	7	28	11	2	0	30	12	4	7	191
K10	0	7	0	0	4	3	5	4	0	0	0	2	0	1	0	26
F BiH	7	271	4	16	87	227	68	106	23	4	6	60	25	18	12	934
	88%	78%	67%	76%	76%	74%	78%	71%	74%	67%	60%	73%	74%	86%	48%	
	1%	29%	0%	2%	9%	24%	7%	11%	3%	0%	1%	6%	3%	2%	1%	100%

¹ – U odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca u djelatnosti

² – U odnosu na ukupan broj anketiranih poslodavaca koji su iskazali procjenu rasta plata u 2023.godini

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Informacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Najveći broj poslodavaca koji procjenjuje da će povećavati plaće u 2024. godini je iz Tuzlanskog Kantona, 222 ili 23,7% od ukupnog broja onih koji procjenjuju povećanje plaće u 2024. godini. Ipak, posmatrajući po broju poslodavaca unutar kantona, u Bosansko-podrinjskom kantonu 88,2% od ukupnog broja poslodavaca iz tog kantona planira povećanje plaće. Slijedi 82,8% poslodavaca od ukupno anketiranih iz Tuzlanskog kantona, te 82,4% od ukupnog broja poslodavaca iz Zeničko-dobojskog kantona.

Tabela 44: Broj poslodavaca koji planiraju povećanje plaća u 2024. godini po kantonima

Kanton	DA	%	NE	%	Ukupno	DA
Unsko-sanski	105	83,3%	21	16,7%	126	105
Posavski	15	65,2%	8	34,8%	23	15
Tuzlanski	222	82,8%	46	17,2%	268	222
Zeničko-dobojski	131	82,4%	28	17,6%	159	131
Bosansko-podrinjski	15	88,2%	2	11,8%	17	15
Srednjobosanski	93	72,7%	35	27,3%	128	93
Hercegovačko-neretvanski	96	72,2%	37	27,8%	133	96
Zapadnohercegovački	40	75,5%	13	24,5%	53	40
Sarajevo	191	62,2%	116	37,8%	307	191
Kanton 10	26	76,5%	8	23,5%	34	26
Federacija BiH	934	74,8%	314	25,2%	1.248	934

Poslodavci su u najvećem omjeru (prosječno 53,7%) iskazivali procjenu povećanja plaće za 10%. Uglavnom se to odnosi na rukovodeće radnike i tehničare i zanatske radnike.

Tabela 45: Broj poslodavaca s iskazanom procjenom rasta plaća u 2024. godini prema grupama zanimanja

Grupe zanimanja	Ne planiram	Ne zapošljavam	Povećanje 1-10%	Povećanje 11-20%	Preko 20%
Rukovodioci	5,6%	13,7%	60,3%	17,2%	3,2%
Tehničari	5,9%	24,8%	51,6%	15,7%	2,1%
Zanatski i srodni radnici	4,8%	20,8%	56,2%	15,1%	3,0%
Rukovaoci mašinama, vozilima i sastavljači proizvoda	6,7%	26,6%	50,7%	13,3%	2,7%
Radnici na jednostavnim poslovima	4,8%	24,8%	53,6%	14,5%	2,3%
Kancelarijski i šalterski radnici	5,3%	29,1%	50,8%	12,5%	2,4%
Uslužna i trgovačka zanimanja	5,5%	25,4%	52,4%	14,0%	2,7%
Prosjek	5,5%	23,6%	53,7%	14,6%	2,6%

POTREBE ZA ZAPOŠLJAVANJEM U 2024. GODINI

7. POTREBE ZA ZAPOSŁJAVANJEM U 2024. GODINI

Potrebu za zapošljavanjem u 2024. godini je iskazao 781 poslodavac, odnosno 62,5% od ukupno 1.248 anketiranih. Navedeni poslodavci su iskazali potrebu za zapošljavanjem 4.760 radnika.

7.1. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2024. godini po grupama djelatnosti

Od ukupno 1.248 anketiranih poslodavaca, 781 (62,5%) je iskazao potrebu za zapošljavanjem novih radnika, što je za 46 ili 5,6% manje poslodavaca u odnosu na prethodno anketiranje. Navedeni poslodavci procjenju da će imati potrebu za zapošljavanjem 4.760 radnika što je za 870 ili 15,4% manje u odnosu na istraživanje za period 2022/2023. Prosječno, jedan poslodavac od navedenih 781 iskazao je potrebu za zapošljavanjem 6,09 novih radnika u 2024. godini što je za 0,7 manje u odnosu na 2023. godinu. Preračunato na ukupnu populaciju poslodavaca iz kojih je izdvojen uzorak procijenjeno zapošljavanje radnika, tj. potražnja za radnom snagom je manja za 4% u odnosu na procjenu za 2023. godinu.

Navedeni podatak ukazuje na to da dolazi do usporavanja u novom zapošljavanju tj. do smanjenja broja poslodavaca s potrebama za zapošljavanjem novih radnika, ali i do smanjenja procijenjenog broja potrebnih radnika u 2024. godini u odnosu na procjene za 2023. godinu. Procentualno po grupama djelatnosti, 78,1% anketiranih poslodavaca iz Građevinarstva planira nova zapošljavanja u 2024. godini, a 70,1% poslodavaca iz Industrijskih djelatnosti.

Tabela 46: Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2024. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Da	89	78,1%	267	70,1%	158	51,5%	267	59,9%	781
Ne	25	21,9%	114	29,9%	149	48,5%	179	40,1%	467
Ukupno	114	100,0%	381	100,0%	307	100,0%	446	100,0%	1.380

Posmatrajući po kantonima, od ukupno iskazane potražnje za 4.760 radnika, najveću potražnju za radnicima u 2024. godini će imati anketirani poslodavci u Tuzlanskom kantonu i to za 1.196 radnika ili 25,1%. Slijede poslodavci iz Kantona Sarajevo sa potražnjom za 920 radnika ili 19,3% i Zeničko-dobojskog kantona sa potražnjom za 751 radnikom ili 15,8%.

Posmatrajući pojedinačne djelatnosti, od ukupno iskazanih najveće potrebe za novim zapošljavanjem radnika i to 41,6% iskazane su u djelatnosti Prerađivačka industrija, a zatim u djelatnosti Trgovina 16,6% , Građevinarstvo 13,3% i Ugostiteljstvo 10,7%.

Tabela 47: Broj traženih radnika u 2024. godini po pojedinačnim djelatnostima i kantonima

Kanton	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	R	S	Ukupno
USK	10	153	0	1	54	71	18	46	0	20	0	14	18	15	3	423
PK	0	107	0	0	4	10	5	2	0	0	0	2	0	0	0	130
TK	16	560	2	16	170	178	122	59	9	0	20	28	4	3	9	1.196
ZDK	0	444	4	2	123	69	36	33	2	0	0	15	17	0	6	751
BPK	0	83	0	2	30	4	0	3	0	0	0	4	5	0	1	132
SBK	0	222	5	14	25	52	18	23	0	0	6	2	0	5	0	372
HNK	0	185	0	0	74	54	10	179	1	0	1	13	11	0	0	528
ZHK	3	83	0	5	11	40	16	10	0	0	0	0	0	30	0	198
KS	0	97	0	7	119	308	33	146	61	13	7	61	40	8	20	920
K10	0	44	0	0	22	2	29	9	0	0	0	0	0	4	0	110
F BiH	29	1.978	11	47	632	788	287	510	73	33	34	139	95	65	39	4.760
%	1%	42%	0%	1%	13%	17%	6%	11%	2%	1%	1%	3%	2%	1%	1%	100%

B – Rudarstvo	G – Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Informacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K – Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Najveći broj poslodavaca sa procjenjenim potrebama za zapošljavanjem u 2024. godini u odnosu na broj ukupno anketiranih poslodavaca u Federaciji BiH iskazan je u Tuzlanskom Kantonu Sarajevo (25,9%), zatim Kantonu Sarajevo (20,7%) i Zeničko-dobojskom kantonu (13,4%). Najviše poslodavaca s iskazanim potrebama za novim zapošljavanjem je iz Prerađivačke industrije (19,6%) i Trgovine (12,7%).

Tabela 48: Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2024. godini po pojedinačnim djelatnostima i kantonima

Kanton	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	R	S	Ukupno
USK	2	29	0	1	9	14	3	6	1	1	0	3	3	3	1	76
PK	0	5	0	0	1	3	2	1	0	0	0	1	0	0	0	13
TK	2	64	1	4	25	45	21	17	3	0	3	11	2	2	2	202
ZDK	0	51	1	1	11	16	6	10	1	0	0	4	2	0	2	105
BPK	0	8	0	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	15
SBK	0	27	1	4	6	21	7	8	0	0	1	1	0	2	0	78
HNK	0	25	0	0	10	17	3	17	1	0	1	4	4	0	0	82
ZHK	1	8	0	2	2	10	3	2	0	0	0	0	0	1	0	29
KS	0	21	0	2	21	29	8	25	11	2	2	23	7	3	8	162
K10	0	6	0	0	3	2	4	3	0	0	0	0	0	1	0	19
F BiH	5	244	3	15	89	158	57	90	17	3	7	48	19	12	14	781
%	0%	20%	0%	1%	7%	13%	5%	7%	1%	0%	1%	4%	2%	1%	1%	63%

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Informacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K – Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

Kao razlog planiranog zapošljavanja novih radnika u 2024. godini, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, 87% poslodavaca, od onih koji su se izjasnili da će zapošljavati nove radnike u 2024. godini, navodi očekivano povećanje obima poslovanja, a skoro 8% poslodavaca navodi promjenu u sistemu poslovanja. Povećanje obima poslovanja je glavni razlog planiranog zapošljavanja u svim grupama djelatnosti.

Tabela 49: Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2024. godini po grupama djelatnostima

Grupe djelatnosti	Povećanje obima poslovanja	%	Promjene u sistemu poslovanja	%	Ostalo	%
Građevinarstvo	85	74,6%	1	0,9%	5	4,4%
Industrijske djelatnosti	224	58,8%	26	6,8%	30	7,9%
Trgovina	134	43,6%	12	3,9%	19	6,2%
Uslužne djelatnosti	222	49,8%	18	4,0%	34	7,6%
Ukupno	665	87,1%	57	7,7%	88	9,2%

Napomena: Procenti predstavljaju udio u broju poslodavaca koji su naveli razlog zapošljavanja u 2023.godini u odnosu na ukupan broj poslodavaca koji planiraju zapošljavati u 2024. godini u posmatranoj grupi djelatnosti. Poslodavci su mogli odabrati više od jednog odgovora, te zbir procenata može biti veći od 100%.

7.2. Iskazane potrebe za zapošljavanjem radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2024. godini po grupama djelatnosti

Od ukupno 781 anketiranog poslodavca koji je iskazao potrebu za zapošljavanjem novih radnika u 2024. godini, 137 ili 17,5% poslodavaca izjasnilo da imaju potrebu za radnicima sa naprednim informatičkim znanjima. Ovaj omjer je manji za 0,6% u odnosu na prethodno anketiranje poslodavaca.

U 2024. godini, napredna informatička znanja kod radnika će najviše biti tražena u grupi Industrijske djelatnosti (53 poslodavca ili 38,7% od ukupnog broja poslodavaca koji planiraju zapošljavanja u 2024. godini), a slijede poslodavci iz grupe Uslužne djelatnosti (35,0%), Trgovina (24,8%) i Građevinarstvo (1,5%). Međutim, posmatrano unutar grupe djelatnosti, 13,9% iz Industrijskih djelatnosti, 11,1% iz Trgovine, 10,8% poslodavaca iz Uslužnih djelatnosti i 1,8% iz Građevinarstva planiraju zapošljavanja radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2024. godini.

Tabela 50: Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2024. godini po grupama djelatnosti

Ocjena	Građevinarstvo	%	Industrijske djelatnosti	%	Trgovina	%	Uslužne djelatnosti	%	Ukupno
Da	2	1,8%	53	13,9%	34	11,1%	48	10,8%	137
Ne	89	78,1%	216	56,7%	141	45,9%	236	52,9%	682
Bez odgovora	23	20,2%	112	29,4%	132	43,0%	162	36,3%	429
Ukupno	114	100,0%	381	100,0%	307	100,0%	446	100,0%	1.248

Navedenih 137 poslodavaca su iskazali potrebu za zapošljavanjem 269 radnika s naprednim informatičkim znanjima u 2024. godini. Posmatrajući pojedinačne djelatnosti, napredna informatička znanja kod radnika će najviše biti tražena u djelatnosti Prerađivačka industrija (36,1%) i Informacije i komunikacije (19,3%) od ukupne potražnje u ovom kontekstu.

Najviše ovakvih radnika će biti traženo u Tuzlanskom kantonu (31,9%), i to najviše u djelatnosti Prerađivačka industrija.

Tabela 51: Broj traženih radnika s naprednim informatičkim vještinama u 2024. godini po pojedinačnim djelatnostima i kantonima

Kanton	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	R	S	Ukupno
USK	0	15	0	0	2	10	0	0	0	0	0	1	3	1	0	32
PK	0	9	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	11
TK	4	45	0	2	0	16	2	0	6	0	0	10	1	0	0	86
ZDK	0	14	0	0	0	3	0	1	0	0	0	4	2	0	0	24
BPK	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	5
SBK	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3
HNK	0	4	0	0	0	3	5	1	0	0	0	4	1	0	0	18
ZHK	0	2	0	4	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
KS	0	2	0	0	0	12	0	3	46	3	0	4	4	0	1	75
K10	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
F BiH	4	97	0	6	2	51	11	5	52	3	0	25	11	1	1	269
%	2%	36%	0%	2%	1%	19%	4%	2%	19%	1%	0%	9%	4%	0%	0%	100%

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Informacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K – Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

7.3. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2024. godini po stručnoj spremi

Prema iskazanim procjenama zapošljavanja u 2024. godini, od ukupno procijenjenih 4.760 radnika poslodavci će najviše zapošljavati KV radnike (64,3%), a zatim i radnike sa (SSS 18,8%).

Tabela 52: Pregled potrebnih radnika u 2024. godini po stručnoj spremi

Stručna sprema	Broj osoba	%
NKV - bez škole i nezavršena osnovna škola	184	3,9%
PKV, NSS - osnovna škola	281	5,9%
KV, VKV - srednja škola do 3 godine, majstorski ispit	3.063	64,3%
SSS - srednja škola od 4 i više godina i gimnazija	897	18,8%
VŠS - 1. stepen fakulteta, stručni studij i viša škola	13	0,3%
VSS - fakultet(diplomirani), akademija	304	6,4%
Magisterij	18	0,4%
Ukupno	4.760	100,0%

Prema kantonalnoj strukturi i stručnoj spremi radnika čije zapošljavanje poslodavci procjenjuju u 2024. godini, stanje je kako slijedi:

Tabela 53: Iskazane potrebe za radnicima u 2024. godini prema stručnoj spremi i kantonima

Kanton	NK	NSS, PKV	KV, VKV	SSS	VŠS, VSS	Ukupno	%
Unsko-sanski	74	5	252	73	19	423	8,9%
Posavski	0	10	98	9	13	130	2,7%
Tuzlanski	23	116	833	167	57	1.196	25,1%
Zeničko-dobojski	14	31	585	101	20	751	15,8%
Bosansko-podrinjski	2	0	95	26	9	132	2,8%
Srednjobosanski	14	16	293	36	13	372	7,8%
Hercegovačko-neretvanski	18	51	326	108	25	528	11,1%
Zapadnohercegovački	1	1	150	36	10	198	4,2%
Sarajevo	23	51	354	327	165	920	19,3%
Kanton 10	15	0	77	14	4	110	2,3%
Federacija BiH	184	281	3.063	897	335	4.760	100,0%
%	4%	6%	64%	19%	7%	100%	

Kao i prethodnih godina, potvrđena je velika potražnja kod anketiranih poslodavaca za radnicima sa srednjom stručnom spremom III i IV stepena tj. KV radnicima (64,3%) i radnicima sa SSS (18,8%). Najveća procijenjena potražnja za radnicima u 2024. godini je iskazana u Tuzlanskom kantonu (25,1%), a zatim u Kantonu Sarajevo (19,3%).

7.4. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2024. godini po zanimanjima

Prema iskazanim potrebama anketiranih poslodavaca prodavači-trgovci će u Federaciji BiH u 2024. godini, kao i prethodnih godina, biti najviše traženi radnici.

Na drugom mjestu po broju planiranih zapošljavanja je zanimanje konobar, a slijede pomoćni radnici u proizvodnji i bravari.

Po brojnosti iskazanih potreba za zapošljavanjem slijede zavarivači-varioci, vozači kamiona -teretnih vozila, radnici za jednostavne poslove, kuhari, šivači, stolari, zidari, tesari, sastavljači proizvoda, mašinski tehničari itd.

Tabela 54: Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2024. godini

Zanimanje	Broj osoba	%
Prodavač - trgovac	421	8,8%
Konobar	284	6,0%
Pomoćni radnik u proizvodnji	246	5,2%
Bravar	228	4,8%
Zavarivač - varilac	200	4,2%
Vozač kamiona - teretnog vozila	194	4,1%
Radnik za jednostavne poslove	181	3,8%
Kuhar	178	3,7%
Šivač	144	3,0%
Stolar	124	2,6%
Zidar	123	2,6%
Tesar	108	2,3%
Sastavljač proizvoda	102	2,1%
Mašinski tehničar	98	2,1%

Slijedi pregled 12 najtraženijih zanimanja u Federaciji BiH u 2024. godini po procijenjenom broju radnika i prema grupama djelatnosti.

Tabela 55: Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2024. godini po grupama djelatnosti

Zanimanje	Broj osoba	%	Zanimanje	Broj osoba	%
Građevinarstvo	539		Industrijske djelatnosti	1.911	
Zidar	85	15,8%	Pomoćni radnik u proizvodnji	204	10,7%
Tesar	49	9,1%	Bravar	161	8,4%
Radnik za jednostavne poslove	46	8,5%	Šivač	122	6,4%
Armirač	33	6,1%	Zavarivač - varilac	114	6,0%
Građevinski tehničar	25	4,6%	Stolar	111	5,8%
Bravar	21	3,9%	Sastavljač proizvoda	102	5,3%
Električar	19	3,5%	Radnik za jednostavne poslove	77	4,0%
Zavarivač - varilac	17	3,2%	Kuhar	63	3,3%
Plastičar	15	2,8%	Mehatroničar - CNC operater	57	3,0%
Elektrotehničar	14	2,6%	Mašinski tehničar	49	2,6%
Mašinski tehničar	14	2,6%	Električar	45	2,4%
Limar	12	2,2%	Krojač	42	2,2%
Trgovina	747		Uslužne djelatnosti	1.563	
Prodavač - trgovac	157	21,0%	Prodavač - trgovac	224	14,3%
Konobar	56	7,5%	Konobar	192	12,3%
Skladištar - magaziner	37	5,0%	Vozač kamiona - teretnog vozila	109	7,0%
Mesar	34	4,6%	Kuhar	81	5,2%
Vozač kamiona - teretnog vozila	34	4,6%	Vozač autobusa	64	4,1%
Kuhar	27	3,6%	Zavarivač - varilac	55	3,5%
Komercijalist	23	3,1%	Sobarica	46	2,9%
Radnik za jednostavne poslove	23	3,1%	Krojač	42	2,7%
Magistar farmacije	22	2,9%	Ekonomista	40	2,6%
Mehatroničar - CNC operater	18	2,4%	Programer	38	2,4%
Pomoćni radnik u proizvodnji	18	2,4%	Radnik za jednostavne poslove	35	2,2%
Automehaničar	17	2,3%	Bravar	29	1,9%

Posmatrajući strukturu iskazanih potreba za zapošljavanjem po kantonima, stručnoj spremi i zanimanjima (skraćeni pregled) stanje je kako slijedi

Tabela 56: Pregled procijenjenih najtraženijih zanimanja u 2024. godini po kantonima

Kanton	VSS, VŠS zanimanja	Broj	SSS, KV zanimanja	Broj	
Unsko-sanski	Programer, Informatičar	8	Prodavač - trgovac	43	
	Magistar farmacije	3	Konobar	30	
	Mašinski inženjer	3	Kuhar	22	
	Arhitekta	3	Mehatroničar – CNC operater	20	
	Ekonomista	1	Agent osiguranja	20	
Posavski	Programer	6	Zavarivač – varilac	13	
	Mašinski inženjer	3	Bravar	30	
	Građevinski inženjer	2	Obučarski radnik – šivač obuće	20	
	Ekonomista	1	Stolar	15	
	Inženjer geodezije	1	Šivač kože	10	
Tuzlanski	Mašinski inženjer	10	Sastavljač proizvoda	100	
	Ekonomista		Prodavač	79	
	Informatičar		Vozač kamiona	67	
	Magistar farmacije		Bravar	58	
			Mašinski tehničar	53	
			Konobar	45	
Zeničko-dobojski	Mašinski inženjer	9	Zidar	43	
	Ekonomista		Zavarivač – varilac	37	
	Građevinski inženjer		Bravar	97	
	Inženjer elektrotehnike		Zavarivač – varilac	81	
	Inženjer elektroenergetike		Šivač	44	
	Arhitekta		Konobar	36	
Bosansko-podrinjski	Magistar farmacije	2	Stolar	35	
	Mašinski inženjer		Zidar	29	
	Građevinski inženjer		Pomoćni radnik u proizvodnji	30	
			Rukovalac mašinama za izradu plastičnih proizvoda	15	
Srednjobosanski	Magistar farmacije	4	Plastičar	15	
	Građevinski inženjer		Armirač	10	
	Arhitekta		Tesar	10	
	Mašinski inženjer		Zidar	10	
	Pravnik		Pomoćni radnik u proizvodnji	32	
	Računovođa		Konobar	30	
Hercegovačko-neretvanski	Mašinski inženjer	10	Krojač	30	
	Ekonomista		Šivač	30	
	Građevinski inženjer		Stolar	28	
	Magistar farmacije		Zavarivač - varilac	25	
	Pravnik		Pomoćni radnik u proizvodnji	79	
			Konobar	73	
Zapadnohercegovački	Mašinski inženjer	6	Kuhar	60	
	Informatičar		Sobarica	43	
	Računovođa		Prodavač	21	
	Magistar farmacije		Šivač	20	
	Ekonomista		Bravar	18	
Sarajevo	Programer	38	Tesar	18	
	Ekonomista		27	Prodavač – trgovac	45
	Magistar farmacije		9	Električar	26
	Inženjer elektrotehnike		9	Elektroinstalater	20
	Pravnik		8	Mehatroničar – CNC operater	12
	Mašinski inženjer		5	Konobar	11
Kanton 10	Građevinski inženjer	3	Prodavač	186	
	Inženjer elektrotehnike		1	Konobar	42
	Informatičar		1	Mesar	34
			1	Kuhar	30
			Pomoćni radnik u proizvodnji	27	
			Kozmetičar	26	
			Vozač kamiona	23	
			Pomoćni radnik u proizvodnji	16	
			Konobar	15	
			Vozač autobusa	13	
			Vozač kamiona	13	
			Bravar	11	
			Mašinski tehničar	7	

7.5. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2024. godini prema veličini poslodavca

Prema veličini firme, od ukupno 4.760 radnika koliko su anketirani poslodavci iskazali kao procjenjenu potrebu u 2024. godini, 1.717 radnika ili 36,1% se odnosi na potrebe malih firmi, zatim slijede mikro firme sa 32,4%, što ukazuje na tendenciju rasta udjela procijenjene potražnje za radnom snagom u segmentu malih i mikro firmi .

Tabela 57: Broj potrebnih radnika po kantonu i veličini poslodavca

Kanton	Mikro firme – do 10 radnika	Male firme – od 10 do 50 radnika	Srednje firme – od 50 do 250 radnika	Velike firme – preko 250 radnika
Unsko-sanski	170	194	65	0
Posavski	20	41	84	0
Tuzlanski	525	401	212	183
Zeničko-dobojski	153	262	226	70
Bosansko-podrinjski	15	53	5	19
Srednjobosanski	143	146	32	90
Hercegovačko-neretvanski	120	205	139	69
Zapadnohercegovački	55	56	44	50
Sarajevo	306	318	140	47
Kanton 10	34	41	27	0
Federacija BiH	1.541	1.717	974	528
%	32,4%	36,1%	20,5%	11,1%

7.6. Iskazane potrebe za zapošljavanjem teže zapošljivih kategorija radnika, studenata i stranaca u 2024. godini

Na pitanje vezano za spremnost poslodavaca da zaposle osobu iz neke od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, uz mogućnost višestrukog izbora odgovora odgovorilo je 1.055 poslodavaca. Najveći broj je iskazao spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva (859 poslodavaca), a najmanje su spremni zaposliti migratne kao potencijalnu novu radnu snagu na tržištu rada u Federaciji BiH. Spremnost da zaposle osobe s invaliditetom iskazao je 251 poslodavac, a demobilisane borce 360 poslodavaca. Spremnost da zaposle starije od 50 iskazalo je 415 poslodavaca, a 354 poslodavca bi priliku za zaposlenje dala ženama iz ruralnih područja.

Tabela 58: Spremnost poslodavaca da zaposle neku od teže zapošljivih kategorija radnika

Kategorija osoba	DA	%	NE	%	Bez odgovora	%
Osobe s invaliditetom	251	20,1%	804	64,4%	193	15,5%
Žrtve nasilja	214	17,1%	841	67,4%	193	15,5%
Štićenici domova za nezbrinutu djecu	200	16,0%	855	68,5%	193	15,5%
Romi	160	12,8%	895	71,7%	193	15,5%
Demobilisani borci	360	28,8%	695	55,7%	193	15,5%
Žene iz ruralnih područja	354	28,4%	701	56,2%	193	15,5%
Mladi bez radnog iskustva	859	68,8%	196	15,7%	193	15,5%
Stariji od 50 godina	415	33,3%	640	51,3%	193	15,5%
Nekvalifikovani radnici	354	28,4%	701	56,2%	193	15,5%
Imigranti (u skladu sa zakonskim propisima)	63	5,0%	992	79,5%	193	15,5%

U kontekstu nedostatka radnika na tržištu rada, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, 237 anketiranih poslodavaca ili 19% je iskazalo potrebu za zapošljavanjem studenata i stranaca i na taj način predstavilo mogućnost rješavanja ovog problema. Potrebu za zapošljavanjem studenata je iskazalo 185 anketiranih poslodavaca, a 119 potrebu za zapošljavanjem stranaca, dok 1.012 tvrdi da nema potrebu za zapošljavanjem studenata ili stranace. Glavni izazov u ovom modalitetu rješavanja nedostatka radnika prema mišljenju većine anketiranih jesu zakonski ograničene mogućnosti prilikom

zapošljavanja studenata i stranaca, te dugotrajna i složena procedura u vezi sa zapošljavanjem stranaca.

Tabela 59: Broj poslodavaca s iskazanim potrebama za zapošljavanjem studenata ili stranaca

Kanton	Zapošljavanje studenata	Zapošljavanje stranaca	Nema potrebu za zapošljavanjem studenata ili stranaca
Unsko-sanski	23	15	100
Posavski	8	6	13
Tuzlanski	28	27	228
Zeničko-dobojski	22	13	127
Bosansko-podrinjski	2	3	13
Srednjobosanski	21	6	104
Hercegovačko-neretvanski	21	11	107
Zapadnohercegovački	14	6	38
Sarajevo	40	28	255
Kanton 10	6	4	27
Federacija BiH	185	119	1.012
%	14,8%	9,5%	81,0%

7.7. Očekivani višak radnika u 2024. godini

Prema odgovorima anketiranih poslodavaca očekivani višak radnika u 2024. godini nije zabrinjavajući. Svega 33 ili 2,6% anketiranih poslodavaca se izjasnio da će imati višak od svega 27 radnika. U nastavku je dat pregled broja poslodavaca po kantonima koji su naveli na koji način rješavaju viškove radnika.

Tabela 60: Broj poslodavaca prema načinu rješavanja viška zaposlenih

Kanton	Raspored na drugo radno mjesto	Raspored u drugu organizacionu jedinicu	Otkaz ugovora o radu	Obuka, dokvalifikacija, prekvalifikacija	Skraćivanje radnog vremena	Saradnja sa službom za zapošljavanje	Ostalo
Unsko-sanski	1	0	2	0	0	2	0
Posavski	3	0	0	0	0	1	0
Tuzlanski	2	0	2	0	1	1	2
Zeničko-dobojski	0	1	1	0	0	0	3
Bosansko-podrinjski	0	0	1	0	0	0	1
Srednjobosanski	2	0	1	0	0	0	0
Hercegovačko-neretvanski	1	0	0	0	0	1	0
Zapadnohercegovački	0	0	0	0	0	0	0
Sarajevo	3	0	0	0	0	0	1
Kanton 10	1	1	2	1	0	2	1
Federacija BiH	13	2	9	1	1	7	8
%	39,4%	6,1%	27,3%	3,0%	3,0%	21,2%	24,2%

Višak radnika poslodavci će uglavno rješavati rasporedom na drugo radno mjesto i otkazom ugovora o radu.

7.8. Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2024. godini

Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2024. godini u skladu sa svojim planovima uvođenja novih tehnologija i promjena u procesu rada odnosno promjena u tehnologiji i organizaciji rada navela su 254 poslodavca (20,4% od anketiranih) što je za 2,6% manje u odnosu na 2023. godinu. Prema grupama djelatnosti najveći broj poslodavaca s iskazanim planovima uvođenja novih tehnologija je iz

grupe Industrijskih djelatnosti (40,6% svih poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija i promjena u procesu rada).

Tabela 61: Broj poslodavaca koji planiraju da u 2024. godini uvedu nove tehnologije i promjenu procesa rada prema grupama djelatnosti

Grupa djelatnosti	Broj poslodavaca	% od ukupnog broja poslodavaca po djelatnostima	% od broja poslodavaca koji planiraju uvedu nove tehnologije
Građevinarstvo	26	22,8%	10,2%
Industrijske djelatnosti	103	27,0%	40,6%
Trgovina	45	14,7%	17,7%
Uslužne djelatnosti	80	17,9%	31,5%
Ukupno	254	20,4%	100,0%

Navedeni poslodavci najviše imaju potrebu za organizovanjem obuke za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca, a zatim slijedi obuka za rad na računaru, dokvalifikacija i prekvalifikacija, te obuka u vezi učenja stranih jezika. Uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija poslodavci su iskazali potrebu za dodatnom obukom radnika kako slijedi:

Tabela 62: Broj poslodavaca s iskazanom potrebom za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika prema vrsti obuke

Potrebna vrsta obuke	Broj poslodavaca	%
Obuka za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca	198	79,8%
Rad na računaru ili druga informatička obuka	43	17,3%
Strani jezici	24	9,7%
Upravljanje vozilom visoke kategorije	13	5,2%
Upravljanje projektima	17	6,9%
Dokvalifikacija i prekvalifikacija	26	10,5%
Ostalo	23	9,3%

Struktura poslodavaca s iskazanim potrebama za obukom po kantonima, uz mogućnost izbora više opcija, izgleda kako slijedi.

Tabela 63: Broj poslodavaca s iskazanom potrebom za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika kod poslodavaca koji planiraju uvođenje novih tehnologija u proces rada po kantonima

Kanton	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7
Unsko-sanski	28	5	1	1	3	1	1
Posavski	7	2	1	1	0	1	0
Tuzlanski	25	11	6	2	3	5	5
Zeničko-dobojski	29	6	5	1	1	3	4
Bosansko-podrinjski	6	2	1	2	3	2	0
Srednjobosanski	11	2	1	2	3	2	5
Hercegovačko-neretvanski	19	5	6	1	0	5	0
Zapadnohercegovački	14	3	0	2	2	2	1
Sarajevo	54	7	3	1	2	4	6
Kanton 10	5	0	0	0	0	1	1
Federacija BiH	198	43	24	13	17	26	23
O1 – Obuka za konkretne poslove na radnom mjestu kod poslodavca				O4 – Upravljanje vozilom visoke kategorije			
O2 – Rad na računaru ili druga informatička obuka				O5 – Upravljanje projektima			
O3 – Strani jezici				O6 – Dokvalifikacija i prekvalifikacija			
				O7 – Ostalo			

7.9. Mogućnost organizovanja praktične nastave za učenike i studente u 2024. godini

U kontekstu mogućnosti pružanja podrške organizovanju praktične nastave, 862 poslodavca ili 69,1% od ukupno anketiranih je izjavilo da nema mogućnosti (mentor, oprema, prostor i materijali) prijema učenika i studenata na praktičnu nastavu.

Ipak, znakovito je što je u sklopu ovog istraživanja znatan broj poslodavaca iskazao spremnost i ponudio resurse za organizovanje praktične nastave za učenike i studente za određena zanimanja.

Naime, 386 poslodavaca (30,9%), uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, je izjavilo da ima barem jedan od navednih resursa i iskazalo spremnost za organizovanje praktične nastave za 2.221 učenika i studenta, najvećim dijelom za sljedeća zanimanja: prodavač-trgovac, zavarivač-varilac, bravar, konobar, stolar, kuhar, mašinski tehničar, pekar, automehaničar, mašinski inženjer, zidar, ekonomista, CNC operater, mesar, električar, farmaceutski tehničar, šivač, programer, frizer, građevinski tehničar, vodoinstalater itd.

Tabela 64: Broj poslodavaca koji imaju mogućnost i uslove za prijem učenika i studenata na praktičnu nastavu u 2024. godini

Resursi	Broj poslodavaca	%
Možemo osigurati mentora za praktičnu nastavu	361	28,9%
Možemo osigurati opremu za praktičnu nastavu	318	25,5%
Možemo osigurati materijal za praktičnu nastavu	289	23,2%
Možemo osigurati prostor za praktičnu nastavu	309	24,8%
Ne, nemamo takve mogućnosti	862	69,1%

Prema kantonalnom rasporedu, najviše je takvih poslodavaca u Tuzlanskom kantonu (96), Kantonu Sarajevo (62), te Zeničko dobojskom i Srednjobosanskom (po 51 poslodavac). Povezivanje ovih poslodavaca s obrazovnim institucijama je od izuzetnog značaja u kontekstu povećanja kompetencija i zapošljivosti učenika i studenata.

Tabela 65: Broj poslodavaca koji su spremni ponuditi praktičnu nastavu za učenike i studente u 2024. godini po resursima i kantonima

Kanton	Možemo osigurati mentora	Možemo osigurati opremu	Možemo osigurati materijal	Možemo osigurati prostor	Nemamo takve mogućnosti
Unsko-sanski	36	31	26	23	86
Posavski	8	6	6	7	15
Tuzlanski	92	88	89	89	172
Zeničko-dobojski	48	44	39	38	108
Bosansko-podrinjski	10	10	10	10	7
Srednjobosanski	49	38	27	32	77
Hercegovačko-neretvanski	26	20	13	23	102
Zapadnohercegovački	24	23	21	24	27
Sarajevo	57	47	48	53	245
Kanton 10	11	11	10	10	23
Federacija BiH	361	318	289	309	862

Slijedi pregled zanimanja i broj učenika ili studenata za koja su poslodavci spremni omogućiti obavljanje praktične nastave po kantonima.

Tabela 66: Najbrojnija zanimanja za koja su poslodavci spremni ponuditi praktičnu nastavu po kantonima

Kanton	Zanimanja	Broj učenika studenata
Unsko-sanski	prodavač, frizer, kuhar, konobar, CNC operater, pekar, stolar, šivač, zavarivač, krojač, limar, mašinski tehničar, vodoinstalater, programer i dr.	158
Posavski	bravar, zavarivač, obučar, stolar, prodavač, elektrotehničar, inženjer elektrotehnike, CNC operater, šivač i dr.	39
Tuzlanski	bravar, mašinski tehničar, zavarivač, prodavač, zidar, stolar, tesar, konobar, metaloglođač, kuhar, automehaničar, ekonomista, pekar, farmaceutski tehničar, rukovalac građevinskim mašinama, građevinski tehničar, CNC operater i dr.	534
Zeničko-dobojski	zavarivač, bravar, šivač, prodavač, krojač, stolar, ekonomista, instalater grijanja, konobar, zidar, kuhar, lakirer, frizer, građevinski tehničar i dr.	251
Bosansko-podrinjski	mašinski inženjer, mašinski tehničar, građevinski tehničar, plastičar, farmaceutski tehničar, magistar farmacije, CNC operater i dr.	137
Srednjobosanski	stolar, obučar, automehaničar, kuhar, bravar, prodavač, hemijski tehničar, inženjer drumskog saobraćaja, keramičar, zavarivač, farmaceutski tehničar, pekar i dr.	249
Hercegovačko-neretvanski	konobar, kuhar, mašinski inženjer, električar, pekar, vodoinstalater, prodavač, slastičar, bravar, instalater grijanja, zavarivač i dr.	168
Zapadnohercegovački	prodavač, konobar, električar, automehaničar, CNC operater, komercijalista, kuhar, limar, ekonomista, monter stolarije i dr.	112
Sarajevo	prodavač, mesar, programer, kuhar, hortikulturni tehničar, armirač, prehrambeni tehničar, ekonomista, monter građevinskih elemenata, zavarivač, pekar, vodoinstalater, konobar i dr.	527
Kanton 10	konobar, bravar, električar, automehaničar, vozač kamiona, ekonomski tehničar, kuhar, prodavač	46

U tu svrhu, 179 poslodavaca je spremno ponuditi naknadu učenicima i studentima tokom obavljanja praktične nastave (u prosječnom iznosu od 328 KM).

Konkretno, iznos naknade do 100 KM spremno je ponuditi 3,3% anketiranih, a naknadu između 100 i 200 KM spremno je ponuditi 2,5% od ukupno anketiranih. Više od 300 KM spremno je ponuditi 5,9% od anketiranih poslodavaca.

Tabela 67: Broj poslodavaca i visina naknade koju su poslodavci spremni ponuditi studentima i učenicima na praktičnoj nastavi

Kanton	do100 KM	100-200 KM	200-300 KM	Više od 300 KM
Unsko-sanski	3	3	12	10
Posavski	3	1	1	0
Tuzlanski	5	2	9	20
Zeničko-dobojski	7	12	4	6
Bosansko-podrinjski	2	4	1	0
Srednjobosanski	8	5	4	6
Hercegovačko-neretvanski	5	3	2	7
Zapadnohercegovački	0	0	0	12
Sarajevo	8	1	0	5
Kanton 10	0	0	0	8
Federacija BiH	41	31	33	74
% od ukupnog uzorka	3,3%	2,5%	2,6%	5,9%
% od broja poslodavaca koji su spremni organizovati praktičnu nastavu	22,9%	17,3%	18,4%	41,3%

7.10. Mogućnost organizovanja obuke za nezaposlene osobe u 2024. godini

U kontekstu obuke odraslih, 966 anketiranih poslodavca ili 77,4% od ukupno anketiranih je izjavilo da nema mogućnosti za organizovanje obuke nezaposlenih osoba.

Ipak, 259 poslodavca ili 20,7% od ukupno anketiranih je izjavilo da imaju barem jedan od navednih resursa i da su spremni organizovati obuke, stručno osposobljavanje i usavršavanje nezaposlenih osoba.

Tabela 68: Broj poslodavaca koji imaju mogućnosti za organizovanje obuke nezaposlenih osoba u 2024. godini po pojedinim resursima

Resursi	Broj poslodavaca	%
Možemo osigurati mentora za praktičnu nastavu	246	19,7%
Možemo osigurati opremu za praktičnu nastavu	219	17,5%
Možemo osigurati materijal za praktičnu nastavu	209	16,7%
Možemo osigurati prostor za praktičnu nastavu	215	17,2%
Ne, nemamo takve mogućnosti	966	77,4%

Prema kantonalnom rasporedu, najviše je takvih poslodavaca u Tuzlanskom kantonu (70), zatim u Kantonu Sarajevo (42), Zeničko-dobojskom (33) i Unsko-sanskom (31), i isti predstavljaju solidnu bazu za provođenje obuka, s tim da je potrebno voditi računa o vrsti i različitim načinima provođenja obuke.

Tabela 69: Broj poslodavaca koji mogu organizovati obuku za nezaposlene osobe u 2024. godini po resursima i kantonima

Kanton	Možemo osigurati mentora	Možemo osigurati opremu	Možemo osigurati materijal	Možemo osigurati prostor	Nemamo takve mogućnosti
Unsko-sanski	28	27	19	17	95
Posavski	2	2	2	4	19
Tuzlanski	65	63	67	67	198
Zeničko-dobojski	32	27	25	26	121
Bosansko-podrinjski	6	6	6	6	11
Srednjobosanski	21	14	11	16	105
Hercegovačko-neretvanski	22	19	17	16	105
Zapadnohercegovački	22	20	20	20	31
Sarajevo	41	34	35	37	254
Kanton 10	7	7	7	6	27
Federacija BiH	246	219	209	215	966

Prilikom anketiranja u najvećoj mjeri poslodavci su istakli mogućnost pružanja obuke za 1.183 nezaposlene osobe.

Slijedi pregled zanimanja i broj nezaposlenih osoba za koja su poslodavci spremni omogućiti obavljanje praktične nastave po kantonima.

Tabela 70: Najbrojnija zanimanja za koja su poslodavci spremni omogućiti obuku za nezaposlene osobe po kantonima

Kanton	Zanimanja	Broj učenika studenata
Unsko-sanski	kuhar, konobar, prodavač, CNC operater, šivač, pekar, frizer, limar, manikir, pediker, zavarivač i dr.	135
Posavski	programer, stolar, automehaničar, kuhar	15
Tuzlanski	prodavač, bravar, zavarivač, konobar, stolar, zidar, kuhar, pekar, šivač, tesar, asfalter, armirač, ekonomista, mesar, elektrotehničar, farmaceutski tehničar, mašinski tehničar i dr.	300
Zeničko-dobojski	šivač, zavarivač, krojač, elektroinstalater, električar, frizer, konobar, pekar, tesar, zidar, lakirer, prodavač, elektrotehničar, stolar i dr.	170
Bosansko-podrinjski	farmaceutski tehničar, građevinski tehničar, plastičar, armirač i dr.	87
Srednjobosanski	vozač kamiona, prodavač, kuhar, stolar, tesar, automehaničar, ekonomista, farmaceutski tehničar, grafički dizajn, keramičar i dr.	80
Hercegovačko-neretvanski	električar, mašinski tehničar, kuhar, prodavač, slastičar, konobar, bravar, instalater grijanja, tesar, zidar, građevinski inženjer i dr.	123
Zapadnohercegovački	CNC operater, konobar, prodavač, automehaničar, kuhar, komercijalist, mesar, autoelektričar, građevinski inženjer i dr.	89
Sarajevo	prodavač, mesar, programer, mašinski tehničar, pekar, keramičar, kuhar, CNC operater, zavarivač, knjigovođa, pravnik i dr.	174
Kanton 10	konobar, električar, vozač kamiona, bravar, kuhar, metalotokar, vozač autobusa, mašinski tehničar i dr.	10

OCJENA SARADNJE POSLODAVACA SA JAVNIM SLUŽBAMA ZA ZAPOŠLJAVANJE

8. OCJENA SARADNJE POSLODAVACA SA JAVNIM SLUŽBAMA ZA ZAPOSŁJAVANJE U FEDERACIJI BIH

Kada je u pitanju modalitet – način traženja novih radnika i posredovanje u zapošljavanju, anketirani poslodavci, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, odgovorili su da radnike najčešće traže putem ličnih kontakata, i to 81,1%, dok 45,6% koristi usluge javnih službi za zapošljavanje, dok 34,8% anketiranih poslodavaca koriste društvene mreže prilikom traženja radnika.

Tabela 71: Način traženja novih radnika

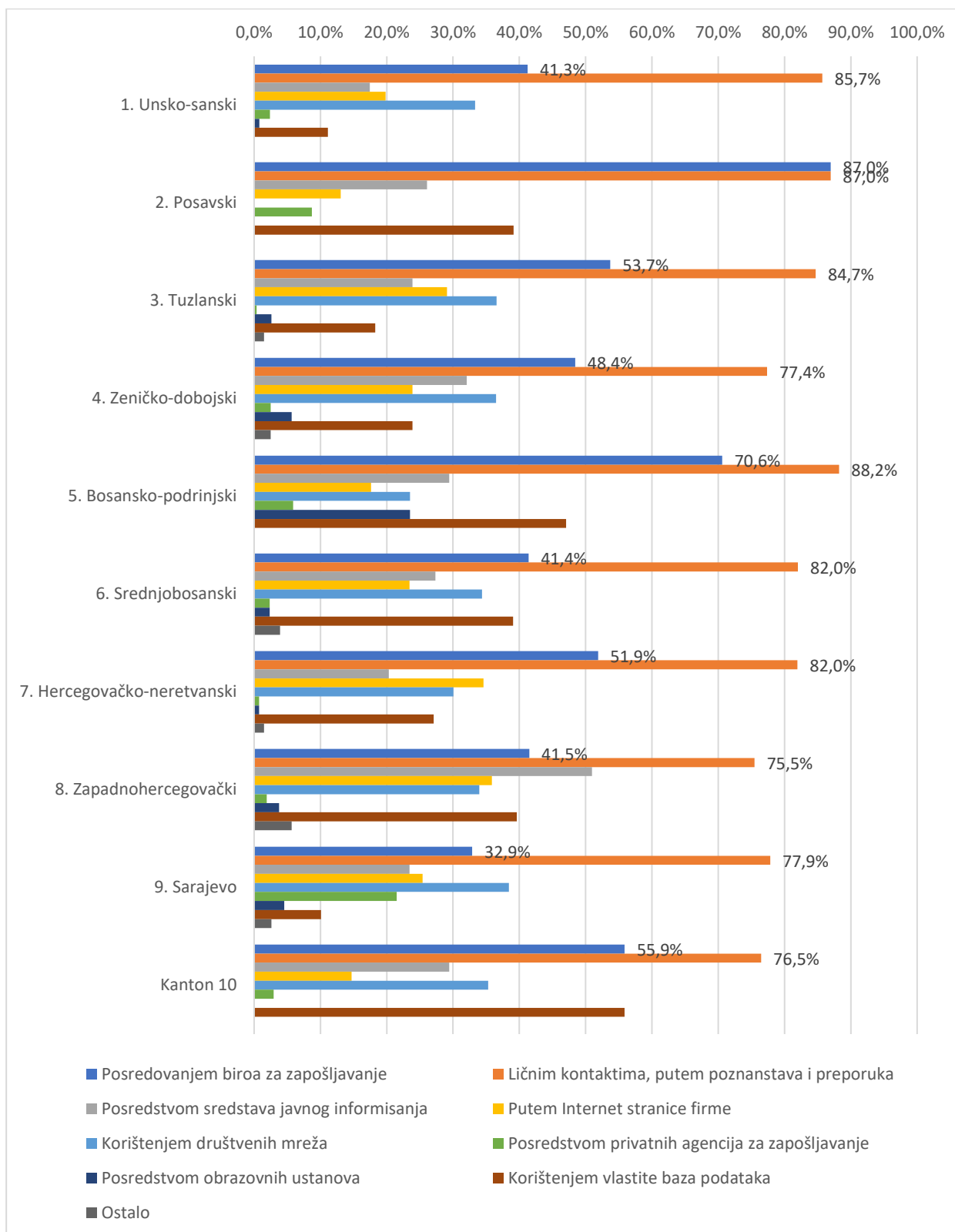
Način traženja radnika	Broj poslodavaca	%
Posredovanjem biroa za zapošljavanje	569	45,6%
Ličnim kontaktima, putem poznanstava i preporuka	1.012	81,1%
Posredstvom sredstava javnog informisanja	319	25,6%
Putem Internet stranice firme	325	26,0%
Korištenjem društvenih mreža	434	34,8%
Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje	83	6,7%
Posredstvom obrazovnih ustanova	41	3,3%
Korištenjem vlastite baza podataka	275	22,0%
Ostalo	26	2,1%

Usluge posredovanja u zapošljavanju putem javnih službi za zapošljavanje najviše koriste anketirani poslodavci u Posavskom kantonu (87% od ukupno anketiranih u kantonu), te Bosansko-podrinjskom kantonu (70,6%), a zatim slijede Kanton 10 (55,9%), Tuzlanski (53,7%) i Hercegovačko-neretvanski kanton (51,9%). Ovdje treba napomenuti da se radi o slučajnom uzorku koji je reprezentativan za sve poslodavce, a ne samo za one koji su saradivali sa Federalnim zavodom i kantonalnim službama za zapošljavanje.

Tabela 72: Način traženja novih radnika po kantonima

Kanton	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9
Unsko-sanski	52	108	22	25	42	3	1	14	0
Posavski	20	20	6	3	0	2	0	9	0
Tuzlanski	144	227	64	78	98	1	7	49	4
Zeničko-dobojski	77	123	51	38	58	4	9	38	4
Bosansko-podrinjski	12	15	5	3	4	1	4	8	0
Srednjobosanski	53	105	35	30	44	3	3	50	5
Hercegovačko-neretvanski	69	109	27	46	40	1	1	36	2
Zapadnohercegovački	22	40	27	19	18	1	2	21	3
Sarajevo	101	239	72	78	118	66	14	31	8
Kanton 10	19	26	10	5	12	1	0	19	0
Federacija BiH	569	1.012	319	325	434	83	41	275	26
%	45,6%	81,1%	25,6%	26,0%	34,8%	6,7%	3,3%	22,0%	2,1%
O1 – Posredovanjem biroa za zapošljavanje			O5 – Korištenjem društvenih mreža						
O2 – Ličnim kontaktima			O6 – Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje						
O3 – Putem sredstava javnog informisanja			O7 – Posredstvom obrazovnih institucija						
O4 – Putem Internet stranice firme			O8 – Korištenjem vlastite baze podatak						
			O9 – Drugo						

Grafikon 4: Način traženja radnika u Federaciji BiH

U kontekstu saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, najviše poslodavaca je istaklo da saradnju ostvaruju u okviru informisanja o ponudi radne snage (58,3), a slijede učešće u realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja (56,4%) i oglašavanje radnih mjesta (54,3%). Usluge posredovanja u zapošljavanju potrebnog profila radne snage koristilo je 52,5% anketiranih poslodavaca.

Grafikon 5: Procenat poslodavaca koji je koristio pojedine usluge službi za zapošljavanje

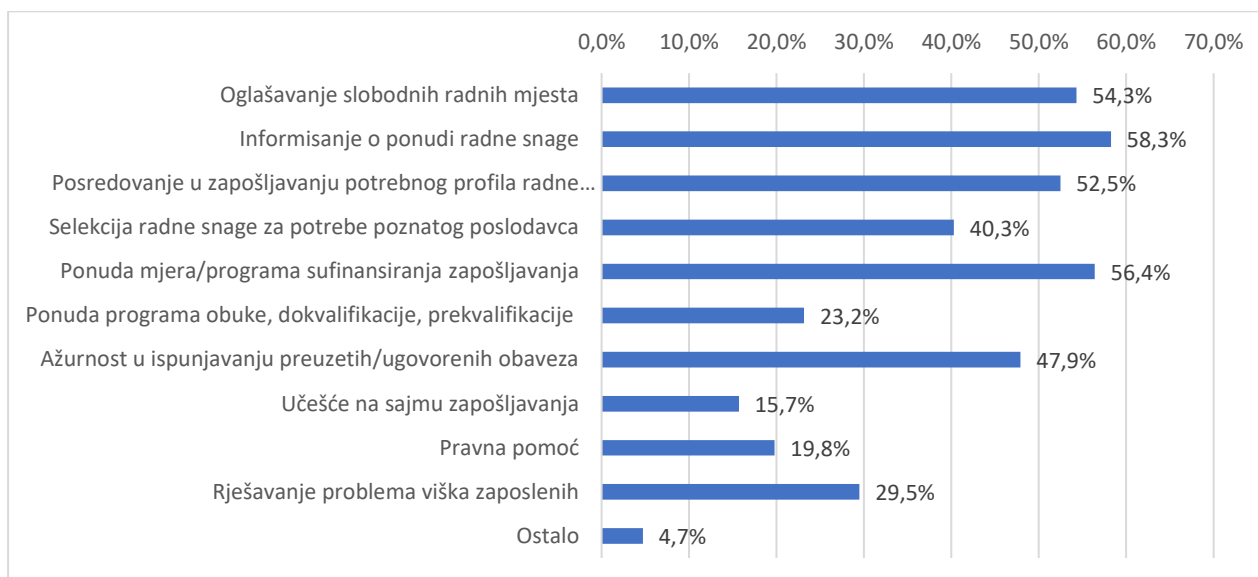

Tabela 73: Broj poslodavaca koji su ocijenili zadovoljstvo saradnjom ostvarenom sa kantonalnim službama za zapošljavanje

Odgovor	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11
Nismo koristili usluge službi	570	521	593	745	544	959	650	1.052	1.001	880	1.189
Nezadovoljan sam uslugama (1 i 2)	29	48	50	35	38	43	32	20	21	13	4
Niti sam zadovoljan niti nezadovoljan (3)	89	101	106	84	72	76	63	63	50	41	12
Zadovoljan sam (4 i 5)	560	578	499	384	594	170	503	113	176	314	43

O1 – Oglašavanje slobodnih radnih mjesta
 O2 – Informisanje o uslugama
 O3 – Posredovanje u zapošljavanju
 O4 – Selekcija radne snage
 O5 – Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja
 O6 – Ponuda programa obuke
 O7 – Ažurnost u ispunjavanju ugovorenih obaveza
 O8 – Učešće na sajmu zapošljavanja
 O9 – Pravna pomoć
 O10 – Podrška u rješavanje problema viška zaposlenih
 O11 – Ostalo

U sljedećoj tabeli je dat prikaz broja poslodavaca koji su pojedinačne usluga ocijenili ocjenama 4 (zadovoljan) i 5 (potpuno zadovoljan).

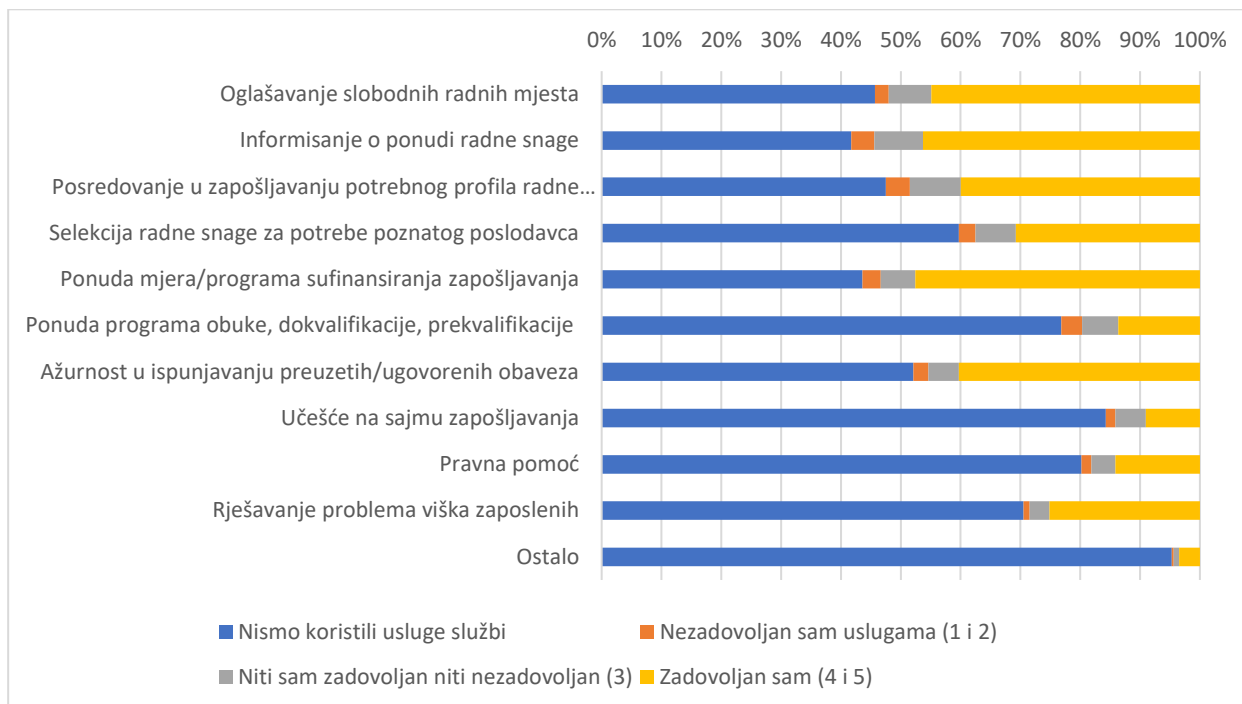
Tabela 74: Broj poslodavaca koji su zadovoljstvo saradnjom ostvarenom sa kantonalnim službama za zapošljavanje ocijenili ocjenama 4 i 5 po kantonima

Kanton	O1	O2	O3	O4	O5	O6	O7	O8	O9	O10	O11
Unsko-sanski	57	59	54	46	54	21	44	11	11	28	5
Posavski	18	18	18	18	19	11	18	8	8	18	4
Tuzlanski	139	141	127	113	83	30	125	28	27	104	5
Zeničko-dobojski	84	84	72	61	82	29	70	17	46	50	5
Bosansko-podrinjski	15	19	18	15	18	6	19	1	0		1
Srednjobosanski	76	70	65	41	64	34	67	29	33	50	7
Hercegovačko-neretvanski	65	69	51	25	41	14	34	10	16	22	2
Zapadnohercegovački	15	22	17	10	28	3	23	0	4	3	1
Sarajevo	136	117	113	67	133	59	89	55	49	46	15
Kanton 10	13	18	16	17	24	10	25	9	14	15	5
Federacija BiH	618	617	551	413	546	217	514	168	208	336	50
%	46,4%	47,6%	43,3%	34,0%	43,0%	18,0%	43,3%	14,2%	17,5%	28,6%	14,5%

O1 – Oglašavanje slobodnih radnih mjesta
 O2 – Informisanje o uslugama
 O3 – Posredovanje u zapošljavanju
 O4 – Selekcija radne snage
 O5 – Ponuda mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja
 O6 – Ponuda programa obuke
 O7 – Ažurnost u ispunjavanju ugovorenih obaveza
 O8 – Učešće na sajmu zapošljavanja
 O9 – Pravna pomoć
 O10 – Podrška u rješavanje problema viška zaposlenih
 O11 – Ostalo

Većina anketiranih poslodavaca je najbolje ocijenila ponudu mjera/programa sufinansiranja zapošljavanja (48% poslodavaca), uslugu informisanja o ponudi radne snage (46%), oglašavanja slobodnih radnih mjesta (45%), te posredovanja u zapošljavanju i ažurnost u ispunjavanju preuzetih ugovorenih obaveza (po 40% poslodavaca).

Grafikon 6: Ocjena usluga službi za zapošljavanje u Federaciji BiH

A black and white photograph of a business meeting. Several people are seated around a table, looking at documents and a laptop. A large yellow diagonal shape is overlaid on the left side of the image, containing the title text.

OSNOVNI REZULTATI ANKETIRANJA POSLODAVACA 2023/2024

According to a survey of 100 companies, 75% of respondents reported that their employees are satisfied with their work. This is a significant increase from the previous year, when only 60% of companies reported high employee satisfaction. The survey also found that 80% of companies plan to invest in employee training and development in the coming year. This indicates a strong commitment to employee growth and development. The survey was conducted by the Human Resources Institute, and the results are available at www.hri.hr.

THE BIG
NUMBERS

\$

9. OSNOVNI REZULTATI ANKETIRANJA POSLODAVACA 2023/2024

- Anketiranjem je obuhvaćeno 1.248 poslodavaca registrovanih u Federaciji BiH sa pet i više zaposlenih (iz svih djelatnosti osim djelatnosti: Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov; Javna uprava i odbrana; Obrazovanje; Zdravstvena i socijalna zaštita) od kojih je 781 ili 59,9% procijenilo - iskazalo potrebu za zapošljavanjem 4.760 radnika u 2024. godini.
- Najveći broj anketiranih poslodavaca su društva sa ograničenom odgovornošću (76,2%), a slijede obrti (14,8%). Prema veličini, u kategoriji velikih firmi je bilo 2,1% poslodavaca, 10,3% firmi srednje veličine, te 87,6% mikro i malih firmi.
- Poslodavci iz uzorka u momentu anketiranja zapošljavali su 50.046 radnika, ili 9,2% od ukupno zaposlenih u Federaciji BiH u septembru 2023. godine – po spolu 53,6% muškaraca i 40,9% žena. Od ukupnog broja zaposlenih kod anketiranih poslodavaca 13.115 ili 26,2% su mladi do 30 godina, a 2.445 radnika ili 4,9% su stariji od 60 godina. Najviše zaposlenih je bilo kod anketiranih poslodavaca iz Industrijskih djelatnosti 21.725 ili 43,4%.
- Evidentan je rast obima poslovanja kod većine anketiranih poslodavaca u 2023. godini (57%), kao i finansijskih efekata (56,3%), što u odnosu na rezultate iz prošle godine ukazuje blago smanjenje. U evidentiranom rastu obima poslovanja i finansijskih rezultata prednjače poslodavci iz Građevinarstva i Trgovine;
- Od ukupno anketiranih, 595 poslodavaca (47,7%), najvećim dijelom u Građevinarstvu i Industrijskim djelatnostima, se izjasnilo da je u 2023. godini imalo probleme u zapošljavanju i pronalasku 3.920 potrebnih radnika određenog profila. Prema stručnoj spremi najveći problem su imali u zapošljavanju i pronalasku KV radnika (66,3%) i radnika SSS (18,1%). Najviše poteškoća su imali u zapošljavanju i pronalasku prodavača – 9,6%, konobara 7%, radnika za jednostavne poslove 5,1%, vozača kamiona 4,8% i kuhara 4,5%.
- Najčešći razlozi problemima u zapošljavanju su bili nedostatak kadra sa traženim zanimanjem (60%), nezainteresovanost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu (55,3%) i nedostatak kadra sa odgovarajućim radnim iskustvom (39,8%). Poslodavci koji su istakli da je prepreku u zapošljavanju i pronalasku radnika predstavljalo nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama (njih 39,8%), prema EU okviru kompetencija, najviše ističu nedostatak sposobnosti učenja (43,5%), zatim nedostatak poduzetnosti i samoinicijativnosti (27,8%), nedovoljne digitalne kompetencije (20,7%), nedostatak matematičke pismenosti (19,8%).
- U kontekstu zapošljavanja radnika u 2023. godini čak 27,2% anketiranih poslodavaca je zapošljavao radnike direktno iz obrazovnog sistema, tj. nakon završene srednje škole ili fakulteta. Poslodavci u najvećem omjeru ističu da kandidatima za posao koji dolaze direktno iz obrazovnog sistema najviše nedostaju tehničke vještine ili vještine specifične za konkretni posao (41,3%) i nedostatak radnog iskustva (34,4%). Skoro 30% poslodavaca smatra da su tražioci posla iz obrazovnog sistema bili adekvatno pripremljeni za rad.
- Rast u obimu poslovanja tj. proizvodnji, prodaji i uslugama u 2024. godini očekuje čak 73% poslodavaca. Sa aspekta grupe djelatnosti, 80,7% poslodavaca iz Građevinarstva se izjasnilo da u 2024. godini očekuje rast obima poslovanja, a 76,2% rast očekuju poslodavci iz grupe Uslužnih djelatnosti. Kada je u pitanju procjena finansijskih rezultata poslovanja u 2024. godini, većina poslodavaca (72,6%) je navela da očekuje rast. Također, 74,8% poslodavaca procjenjuje da će u 2024. godini povećavati plaće radnicima, uglavnom do 10% i to većinom u djelatnostima: Prerađivačka industrija, Trgovina, te Ugostiteljstvo.
- Od ukupno 1.248. anketiranih poslodavaca, 781 ili 62,5% je iskazalo potrebu za zapošljavanjem novih radnika, što je za 46 ili 5,6% manje u odnosu na anketiranje iz prethodne godine.
- Navedeni poslodavci procjenjuju da će imati potrebu za zapošljavanjem 4.760 radnika što je za 870 ili 15,4% manje u odnosu na prethodno anketiranje. Procijenjeno na ukupnu populaciju poslodavaca iz ciljne grupe (više od 10.000 poslodavaca) očekuje se potreba za zapošljavanjem više od 39.000 radnika kod tih poslodavaca.
- Posmatrajući po kantonima, od ukupno iskazane potražnje za 4.760 radnika, najveću potražnju za radnicima u 2024. godini procjenjuju anketirani poslodavci u Tuzlanskom kantonu i to za

1.196 radnika ili 27,8%. Slijede poslodavci iz Kantona Sarajevo sa potražnjom za 936 radnika ili 16,6% i Srednjobosanskog kantona sa potražnjom za 762 radnika ili 13,5%.

- Posmatrajući pojedinačne djelatnosti, najveća procijenjena potražnja za radnicima, čak 41,6%, očekuje se u Prerađivačkoj industriji, a slijedi Trgovina sa 16,6%, Građevinarstvo sa 13,3% i Ugostiteljstvo sa 10,7%.
- Prema iskazanim procjenama za 2024. godinu, od ukupno procijenjenih 4.760 radnika poslodavci će najviše zapošljavati KV radnike (64,3%), a zatim i radnike sa SSS (18,8%).
- Prema iskazanim potrebama poslodavaca u okviru ovog istraživanja najtraženija zanimanja III i IV stepena u 2024. godini su prodavači-trgovci (421 ili 8,8% od ukupno iskazanih potreba). Na drugom mjestu po broju planiranih zapošljavanja je zanimanje konobar (284 ili 6%), a na trećem mjestu po potražnji su pomoćni radnici u proizvodnji (246 ili 5,2%). Po brojnosti iskazanih potreba za zapošljavanjem slijede bravari, zavarivači-varioci, vozači kamiona, radnici za jednostavne poslove, kuhari, šivači, stolari, zidari, tesari, mašinski tehničari.
- Prema iskazanim potrebama poslodavaca u okviru ovog istraživanja najtraženija zanimanja visoke stručne sprema su: radnici iz IT sektora (inženjeri elektrotehnike, sistem inženjeri, programeri, IT developeri i dr.), zatim mašinski inženjeri, ekonomisti, magistri farmacije, građevinski inženjeri i pravnici.
- Od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, većina poslodavaca je iskazala spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva (859 poslodavaca), starijih od 50 (415), demobilisanih boraca (360), žena iz ruralnih područja i nekvalifikovanih radnika (po 354), te osoba s invaliditetom (251 poslodavac).
- U kontekstu nedostatka radnika na tržištu rada, uz mogućnost višestrukog izbora ponuđenih opcija, 237 anketiranih poslodavaca ili 19% je iskazalo potrebu za zapošljavanjem studenata i stranaca i na taj način iskazalo mogućnost rješavanja problema nedostatka radne snage. Potrebu za zapošljavanjem studenata je iskazalo 185 anketiranih poslodavaca (14,8%), a 119 (9,5%) potrebu za zapošljavanjem stranaca.
- Svega 2,6% anketiranih poslodavaca se izjasnilo da će imati višak radnika.
- Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u 2024. godini u skladu sa svojim planovima uvođenja novih tehnologija i promjena u procesu rada navela su 254 poslodavca (20,4% od anketiranih) najvećim dijelom iz grupe Industrijskih djelatnosti. Navedeni poslodavci najviše imaju potrebu za organizovanjem obuke za konkretne poslove koja bi se provela u okviru radnog mjesta kod poslodavca, a zatim slijedi obuka za rad na računaru i do/prekvalifikacija.
- U kontekstu mogućnosti pružanja podrške organizovanju praktične nastave, 386 poslodavca ili 30,9% od ukupno anketiranih je izjavilo da ima barem jedan od navedenih resursa (mentor, oprema, prostor i materijali) i iskazalo spremnost za prijem učenika i studenata na praktičnu nastavu, najvećim dijelom za sljedeća zanimanja: prodavač, konobar, kuhar, frizer, šivač, krojač, prodavač, bavar, zavarivač, CNC operater, automehaničar, ekonomista, mašinski inženjer, zidar, stolar, programer. Od tog broja poslodavaca, 179 ili 46,3% je spremno ponuditi naknadu učenicima i studentima tokom obavljanja praktične nastave, u prosjeku od 328 KM.
- U kontekstu mogućnosti organizovanja obuke, stručno osposobljavanja i usavršavanja nezaposlenih osoba, 259 poslodavca ili 20,7% anketiranih poslodavaca ima uslove za organizovanje obuke nezaposlenih osoba, i to najvećim dijelom za sljedeća zanimanja: konobar, kuhar, programer, prodavač, zavarivač, šivač, ekonomista, vozač kamiona, krojač, bravar, keramičar, mašinski inženjer, građevinski inženjer, CNC operater i dr.
- Uz mogućnost navođenja više opcija, anketirani poslodavci ističu da nove zaposlenike najčešće traže putem ličnih kontakata (81,1%), dok na drugom mjestu navode posredovanje putem javnih službi za zapošljavanje (45,6%), zatim korištenjem društvenih mreža i vlastite baze podataka (34,8%).
- U kontekstu saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, poslodavci najviše je ističu da saradnju ostvaruju kroz informisanje o uslugama i ponudi radne snage (58,3%), zatim u okviru učešća u realizaciji programa sufinansiranja zapošljavanja (56,4%), te kroz oglašavanje slobodnih radnih mjesta (54,3%).

PREPORUKE

10. PREPORUKE

Preporuke koje proizlaze iz ovog dijela istraživanja tržišta rada, baziranog na anketiranju poslodavaca, uglavnom su vezane za naredne aktivnosti javnih službi za zapošljavanje, ali ohrabruju korištenje rezultata istraživanja i u druge svrhe.

Preporuke su podijeljene u tri ključne grupe: posredovanje u zapošljavanju, razvoj politika i saradnja sa ključnim akterima.

POSREDOVANJE U ZAPOSŁJAVANJU

- *U okviru službi za zapošljavanje izrađivati godišnji plana rada – saradnje s poslodavcima, a koji bi obuhvatio prioritetne aktivnosti s utvrđenim indikatorima (posjete poslodavcima, organizovanje informativnih sastanaka s poslodavcima, predstavljanje mjera aktivne politike zapošljavanja, organizovanje sajмова zapošljavanja, online promocija usluga za poslodavce, oglašavanje slobodnih radnih mjesta putem web portala, anketa poslodavaca).*
- *Na osnovu iskazanih potreba poslodavaca u okviru anketiranja (kako s aspekta potražnje za radnicima određenih zanimanja tako i sa aspekta traženih znanja i vještina) inicirati kontakt službi za zapošljavanje s poslodavcima u cilju prezentiranja ponude usluga pomoću kojih bi poslodavci prevazišli izazove koje imaju u angažovanju radne snage (oglašavanje slobodnih radnih mjesta, pomoć u selekciji, posredovanje u zapošljavanju, učešće u mjerama aktivne politike zapošljavanja, učešće u sajmovima zapošljavanja i sl.).*
- *Ukoliko na evidencijama javnih službi za zapošljavanje ne postoje osobe sa znanjima i vještinama koje traže poslodavci, neophodno je poslodavce upoznati sa aktivnim mjerama zapošljavanja koje se planiraju realizovati u narednom periodu, s posebnim naglaskom na obuku u okviru radnog mjesta ili drugi oblik stručnog osposobljavanja, te sagledati mogućnosti za angažman radnika na taj način.*
- *Potrebno je aktivno raditi na povećanju udjela javnih službi zapošljavanja na tržištu rada kroz povećanje kvantiteta i kvaliteta oglašanih slobodnih radnih mjesta na web stranicama Federalnog zavoda za zapošljavanje i službi za zapošljavanje, radi boljeg posredovanja, praćenja i analiziranja potreba u zapošljavanju, te koristiti/poboljšavati tehnološka rješenja u okviru informacionog sistema za obavljanje ovih aktivnosti.*
- *Kreirati opciju za dostavljanja obavijesti (newsletter) putem e-maila nezaposlenim osobama prijavljenim na web portal prilikom objavljivanja oglasa za posao iz određenih oblasti.*
- *Jačati on line usluge u radu s nezaposlenim osobama ali i sa poslodavcima.*
- *Kontinuirano poboljšavati usluge posredovanja u zapošljavanju u službama za zapošljavanje (kontaktiranje poslodavaca i kandidata, profiliranje i kategorizacija nezaposlenih osoba, selekcija i odabir kandidata...).*
- *Značajnije povezivati usluge posredovanja u zapošljavanju i individualnog savjetovanja, te ove aktivnosti integrisati u finansijske poticaje tj. aktivne mjere zapošljavanja.*
- *U kontekstu poboljšanja ponude radne snage kroz savjetodavni rad koristiti opciju uključivanja nezaposlenih osoba u obuke za potrebe tržišta rada.*
- *Posebnu pažnju posvetiti teže zapošljivim osobama kroz individualni savjetodavni rad, grupno informisanje i njihovo uključivanje u obuka za tržište rada ili obuke za poznatog poslodavca.*
- *Pojačati saradnju s Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u cilju pružanja efikasnije podrške nezaposlenim osobama s invaliditetom u pronalasku zaposlenja.*
- *Unaprijediti komunikaciju s poslodavcima u analiziranju aktuelnih problema u vezi kompetentnosti radne snage u cilju iznalaženja mogućnosti podrške javnih službi za zapošljavanje, unapređenja saradnje i ublažavanja posljedica neusklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada.*

RAZVOJ POLITIKA

- *Jačati socio-ekonomski dijalog u cilju iznalaženja rješenja i kvalitetnog provođenja reformi i strateških ciljeva u oblasti tržišta rada, a sve u skladu sa EU smjernicama.*
- *Kontinuirano poboljšavati mjere sufinansiranja zapošljavanja i obuke uz rad za konkretna radna mjesta koje provode javne službe za zapošljavanje (radi sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti, znanja i vještina nezaposlenih osoba) u skladu s iskazanim potrebama poslodavaca, posebno u situacijama kada radnika s traženim zanimanjem i vještinama nema na evidenciji nezaposlenih osoba, ali i za poboljšanje zapošljivosti nezaposlenih osoba.*
- *Redovno pratiti trendove kretanja na tržištu rada (potrebe za radnom snagom, otpuštanja radnika, ugrožene djelatnosti i dr.) te u skladu s tim trendovima i nalazima izrađivati planove za narednu godinu i kreirati nove ili unapređivati postojeće adekvatne interventne mjere i usluge za nezaposlene osobe i poslodavce.*
- *U kontekstu dublje analize potražnje za radnom snagom, ostvariti saradnju javnih službi za zapošljavanje s privatnim agencijama za posredovanje u zapošljavanju, te unaprijediti saradnju s Poreznom upravom Federacije BiH.*
- *Odgovarajućim propisima omogućiti lakši proces zapošljavanja studenata (po uzoru na države EU).*

SARADNJA S KLJUČNIM PARTNERIMA

- *Na bazi iskazane spremnosti poslodavaca za organizovanjem praktične nastave za učenike i studente, na lokalnom nivou inicirati aktivnosti kroz lokalna partnerstva za zapošljavanje (i njihovo osnivanje gdje nisu uspostavljena) i jačanje dijaloga između službi za zapošljavanje, poslodavaca i obrazovnih ustanova, na kojima bi se dogovarala rješenja na lokalnom i kantonalnom nivou u vezi upisne politike, nastavnih planova i programa, organizovanja praktične nastave u poslovnim subjektima i druga pitanja vezana za obrazovanje i tržište rada. Prikupljene informacije razmijeniti sa pomenutim sudionicima radi poduzimanja konkretnih koraka u organizovanju praktične nastave za zanimanja koja su poslodavci iskazali da imaju potrebne resurse.*
- *Unapređivati i prilagođavati upisne politike i nastavne planove i programe obrazovnih institucija (posebno srednjeg stručnog obrazovanja) u skladu s tehnološkim razvojem i potrebama poslodavaca uz kontinuiranu promociju cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih.*
- *Na osnovu informacija o potrebama za radnom snagom, u okviru ključnih dokumenata i budžeta kantonalnih vlada inicirati uspostavu adekvatnog sistema stipendiranja tj. osigurati sredstva za stipendiranje učenika i studenata deficitarnih zanimanja na kantonalnom nivou.*
- *Jačati saradnju javnih službi za zapošljavanje, s obrazovnim ustanovama i ministarstvima obrazovanja kroz razmjenu informacija i podataka, posebno u domenu karijernog usmjeravanja. Jačati saradnju javnih službi za zapošljavanje s ministarstvima za resore rada, poduzetništva, mladih i privrede i međunarodnim projektima kroz sinergijsko djelovanje i realizaciju strateških ciljeva u oblasti zapošljavanja, naročito u mjerama aktivne politike zapošljavanja, unapređenju usluga (digitalizacija, pojednostavljenje procedura i dr.) za poslodavce i nezaposlene osobe i jačanju institucionalnih kapaciteta.*
- *Promovisati informacije prikupljene kroz istraživanje tržišta rada, te ohrabrivati njihovu diseminaciju, objave na web portalima i dostaviti ih federalnim i kantonalnim relevantnim ministarstvima i institucijama i drugim zainteresiranim organizacijama.*
- *Uspostaviti redovnu saradnju javnih službi za zapošljavanje s udruženjima poslodavaca i privrednim komorama radi razmjene informacija, ostvarivanja kvalitetne saradnje i rješavanja različitih segmenata problema na tržištu rada.*
- *Jačati saradnju aktera na tržištu rada sa naučno-istraživačkim institucijama kako bi se podaci prikupljeni u okviru istraživanja tržišta rada analizirali iz različitih perspektiva, te koristili za razvoj politika i usluga.*

